

DUTCH BIRDING

jrg 9 nr 3 1987

dutch birding

redactieadres

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (020-235049)

redactie

Arnoud van den Berg, Kees Hazevoet (eindredacteur), Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Hans Schekkerman, Rombout de Wijs

fotografisch redacteur

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-4508879)

medewerkers

Hans Gebuis, Guus Hak, Andreas Helbig, Anthony James, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, René van Rossum, Fred Vogelzang

lay-out

Dirk Moerbeek

advertenties

Enno Ebels (015-141652)

abonnementen

f 30 (Nederland) of BF 550 (België en Luxemburg) per jaar. Overige landen f 40. Postrekening 41 48 343 ten name van Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam. Bankrekening 54 93 32 065 van de ABN Bank (Amsterdam) ten name van Dutch Birding Association. Postrekening België 000-1592468-19 ten name van Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Voor inlichtingen, abonnementen, adreswijzigingen en klachten kan men zich schriftelijk wenden tot: Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Dutch Birding is het driemaandelijks tijdschrift van de Dutch Birding Association. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, verspreiding en verplaatsing van vogels in Nederland en België en elders in het Palearctisch Gebied. Het publiceert ook mededelingen over het gedrag van vogels.

© Stichting Dutch Birding Association 1987. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2828.

Drukkerij Rob Stolk BV, Gerard Doustraat 16, 1072 VP Amsterdam

in focus

BINOCULARS,

TELESCOPES, TRIPODS AND

BARBOUR OUTDOOR CLOTHING

204 HIGH STREET
Barnet, Herts.
England EN5 5SZ
01-449-1445

ZEISS WEST

	£
Dialyt 8 x 20 B	155
Dialyt 10 x 25 B	169
Dialyt 8 x 30 BGAT	312
Dialyt 7 x 42 BGAT	417
Dialyt 10 x 40 BT	364
Dialyt 10 x 40 BGAT	373
Dialyt 8 x 56 BGAT	433
15 x 60 Porro GAT	633
Rainguard	4
Eye Cups (set)	8
Lanyard	3

LEITZ

Trinovid 8 x 20 BC	152
Trinovid 8 x 20 BCA	165
Trinovid 10 x 25 BC	165
Trinovid 10 x 25 BCA	173
Trinovid 8 x 30 BA	300
Trinovid 8 x 40 BA	378
Trinovid 10 x 40 B	317
Trinovid 10 x 40 BA	387
Trinovid 10 x 40 BAN	352
Trinovid 7 x 42 BA	387
Case for miniature	11
Soft case for 10 x 40	26
Hard case for 10 x 40	32
Eye Cups (set)	9
Rainguard	4
Lanyard	6

NIKON

8 x 30 ZCF	165
10 x 35 ZCF	181
Spotting Scope 20 x 60	234
Field Scope 20 x 60 ED	425
30 x Eye Piece	50
40 x Eye Piece	50
Photo Kit	136
Lens Hood	9
Filter Kit	12

CARL ZEISS JENA

Deltrintem 8 x 30	48
Binoctem 7 x 50	69
Dekarem 10 x 50	78

KOWA

	£
7 x 21	73
TS-2	115
TS-1	134
20 x WA	35
27 x WA	35
40 x	30
Kowa TSN1	207
Kowa TSN2	195
20 x WA	61
25 x	40
40 x	40
Photo Kit	61
20 x - 60 x Zoom	90
Case for TSN	17

OPTOLYTH

Alpin 8 x 30 BGA	147
Alpin 8 x 40 BGA	156
Alpin 10 x 40 BGA	160
Alpin 7 x 42 BGA	162
Alpin 10 x 50 BGA	178
Optolyth 22 x 60 BGA	169
Optolyth 30 x 75 BGA	252
Optolyth 30 x 80 BGA	280
Optolyth TB80 Body	249
20 x Eye Piece	45
30 x Eye Piece	48
40 x Eye Piece	49
Case for Optolyth	30

BUSHNELL

Spacemaster Body	112
15 x - 45 x Zoom	43
22 x WA	25
Case	13

OPTICRON

HR Body 60mm	95
HR Body 60mm 45°	117
20 x - 60 x Zoom	45
22 x WA	23
Case	13
Elite 9 x 35	136
Elite 10 x 50	221

HABICHT

	£
8 x 30 WM	239
8 x 30 WMGA	300
7 x 42 WM	230
7 x 42 WMGA	295
10 x 40 Diana	260
10 x 40 Diana GA	326
30 x 75 GASF	338

SLIK

Slik Master D2	60
Slik 88	52
Slik Black Diamond	60
Slik SL 67	83
Slik Tripod Strap	6

BARBOUR JACKETS

Flyweight	
Durham Unlined	43
Lightweight	
Gamefair Lined	58
Border Lined	67
Heavyweight	
Northumbria Lined	73
Sizes 86 91 102 112 117 cm.	
Please state size with order.	

HOW TO ORDER

By mail. Just list the items you require with the correct remittance on a sterling draft or credit number (master card/access or visa) and we will despatch goods by return insured post. Please add £ 5.00 to help cover post & packing cost.

By phone. Just quote your credit card number and home address and we will post direct. All goods on 14 days approval.

PLEASE NOTE ALL PRICES EXCLUDE U.K. V.A.T.
BUT WILL BE SUBJECT TO DUTCH V.A.T

NATUUR & BOEK

specialist voor bioloog en natuurliefhebber

S T O P - een stopper is beter

voor een pietje dat je al tienmaal hebt gezien stop je niet altijd meer - maar als de deelnemers aan een vogeltour iets onbekends zien, roept heel de meute STOP. tja, een stopper is beter, want elke onbekende vogel is een stopper.

NATUUR & BOEK is voor u een stopper
daarom in DUTCH BIRDING een stopper voor u

veel veldgidsen en steeds de nieuwste titels aan
vogelboeken voorradig

NATUUR & BOEK is voor u toch geen onbekende meer!
Bankastraat 10, Den Haag, tel. 070 - 505648

Subscribers to *Dutch Birding* can claim 25% off a *British Birds* subscription.

The monthly journal
for every birdwatcher

British Birds

*... full of variety ...
well illustrated ...
always readable ...*

Why not
give 'BB'
a try?

Ask for a free sample copy from
Mrs. Erika Sharrock, Fountains,
Park Lane, Blunham, Bedford.

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-23 61 86 Holland

TWEE ZEER FRAAIE WERKEN,
RIJK GEILLUSTREERD MET
VELE PRACHTIGE FOTO'S:

Birds of Iceland door
Hjalmar R Bardarson,
336 pp, 500 foto's f199

Die Vogelwelt Ussuriens,
Avifaunistisches zwischen
Amur und Japanischem Meer,
door Algirdas J V Knys-
tautas & Jurij B Sibnev,
188 pp, 207 foto's f 90

Influx of Kittlitz's Sand Plover in Israel in 1986-87

Hadoram Shirihi & Arnoud B van den Berg

From the third week of October 1986 until the third week of February 1987, an influx of eight Kittlitz's Sand Plovers *Charadrius pecuarius* occurred in Israel. Singles or pairs of this species were seen at four localities near the Mediterranean and Red Sea coasts and in the central Negev. Two previous records (cf Paz 1987) have been discounted by the observers concerned and the birds recorded in 1986-87 are therefore the first for Israel.

In the third week of October 1986 at Tel Aviv, Yeron Bazar, Yasja Aravat and Alon Ber discovered two Kittlitz's Sand Plovers, which were present until late November. From late October to at least 12 November, two others were regularly seen at Ma'akan Mikhael, south of Haifa. On 31 October two were present on the salt ponds near Eilat; both stayed until the end of January. In mid-November, at Be'er Sheva in the central Negev, one bird was observed. The eighth bird was seen from the last week of January to the first week of February at a different locality near Tel Aviv. All the birds were seen in open habitat near water, on salt ponds, sewage ponds or in fields.

description

The following description was taken from the birds seen by the authors, and mostly from the long-staying Eilat bird.

62 Kittlitz's Sand Plover *Charadrius pecuarius*, Israel, December 1986 (Hadoram Shirihai) 63
Kittlitz's Sand Plover, Israel, November 1986 (Arnoud B van den Berg)

GENERAL APPEARANCE & STRUCTURE Smaller than Kentish Plover *C alexandrinus* with higher, more upright stance and slimmer body. Wings projecting to tail-tip at rest. Eye large in proportion to head. Bill longish and rather pointed. Legs long, with feet projecting beyond tail in flight; relatively long tibia (possibly mainly due to flattened belly feathers).

HEAD & NECK Forehead whitish to pale buff, covering small area only. Crown and nape dull grey-brown. Broad collar pale buff. Broad supercilium whitish to pale buff, extending from base of bill to collar, and narrowing slightly at rear end of ear-coverts. Lore whitish to pale buff; narrow grey-brown line between bill and eye. Narrow white eye-ring. Ear-coverts dull grey-brown with two or three blackish feathers. Chin and throat whitish to pale buff, extending to collar. Intensity of whitish to pale buff coloration variable under differing light conditions.

UPPERPARTS Mantle, back, scapulars and greater coverts dull grey-brown, feathers with pale buff fringes and dark shafts. Remiges dark. Median and lesser coverts with greyer tone, and lacking buff fringes. Lesser coverts near carpal joint blackish, at times visible and reminiscent of Sanderling *Calidris alba* in winter plumage; much of time, however, concealed by feathers at side of breast. (From December to February, some birds moulted some scapulars and greater coverts; new

feathers greyer, lacking buff fringes, but with dark shafts). In flight, white wing-bar obvious on dark outer secondaries and inner primaries.

UNDERPARTS Side of breast pale buff to buff, narrowing and paler towards whitish chest, forming well marked breast patches (less obvious in strong light, and when fluffing out breast feathers). Breast pattern varied on different birds: on some, pattern on side of breast more diffused, creating effect of complete but diffused broad breast-band; on others, patches at side of breast darker and more visible, reminiscent of Greater Sand Plover *C leschenaultii* in winter plumage. Colour of breast varied from light to medium orange-buff to dark grey-brown, with gradual transition to lower breast, flank and belly. Vent and undertail-coverts white. Underwing whitish.

TAIL Central rectrices dark grey-brown; in flight much white on sides of tail.

BARE PARTS Eye dark. Bill black or dark grey. Leg plain grey.

VOICE Mostly silent; occasionally uttered one or two short *chik* or *pit* notes when taking to flight, reminiscent of Little Stint *C minuta*.

BEHAVIOUR Flight and feeding actions as typical plover. Tended to run rather than fly when approached. Foraged along shores of salt ponds and rested on sandy dikes between ponds; also regularly on stretches of dry mud between reeds of narrow channel.

identification

The Kittlitz's Sand Plovers in Israel could be identified by their small size, buff colour on head and breast, broad pale collar, blackish lesser coverts, large eye, long legs, and longish, rather pointed bill (cf Taylor 1983, Marchant *et al* 1986). They were in first-winter plumage, judging from the lack of black or dark markings on forehead, lores and ear-coverts, and the pale buff fringes on the feathers of the upperparts (cf Marchant *et al*). In this plumage, Kittlitz's can be confused with the larger Lesser Sand Plover *C mongolus* and Greater Sand Plover, or the smaller Kentish Plover, unless other species are present for size comparison (Taylor). Unlike in Kentish, the dark ear-coverts were completely surrounded by the pale buff eye-brow that was connected with the broad pale collar and throat. Apart from size, the most obvious differences are the broad pale collar, the wing and tail pattern, the long legs, and the longish bill which is not as stout as that of Lesser Sand Plover.

Influx of Kittlitz's Sand Plover in Israel in 1986-87

status

Kittlitz's Sand Plover is a monotypic species, widely distributed but rather local in Africa. In the western Palearctic it is restricted to the Nile valley of Egypt, where it is a fairly common resident (Cramp & Simmons 1983). Its sedentary nature in Egypt is emphasized by the absence of records from the Gulf of Suez or Sinai (Cramp & Simmons). Movements in Africa are not studied in detail but seem to be regulated by seasonal rainfall with birds leaving during rains and flooding (Urban *et al* 1986). Outside Africa, the only records of Kittlitz's Sand Plover prior to the Israel birds concerned a sight record near Shuqaiq, Saudi Arabia, on 10 April 1981, and, quite remarkably, a female collected in southern Norway on 14 May 1913 (Jennings 1981, Byrkjedal 1983).

acknowledgements

We would like to thank the following observers for submitting data: Eli Ben-Zohar, Ehud Dovrat, Yaron Bazar, Alon Ber, Dick Forsman, Lasse Laine, Klaus Malling Olsen, Avner Rotshild, Barry Taylor, Hannu Jannes and Pekka Nikander. Thanks are also due to the International Birdwatching Center at Eilat for help with information and for hosting ABvDB during his stay in Israel, and to Geoffrey Brown for commenting on the manuscript.

samenvatting

INFLUX VAN HERDERSPLEVIER IN ISRAËL IN 1986-87 Van oktober 1986 tot februari 1987 vond in Israël een influx plaats van acht Herdersplevieren *Charadrius pecuarius* in eerste winterkleed. De vogels waren alleen of in paren en bevonden zich op vier verschillende plaatsen, zowel bij de Middellandse als de Rode Zee. In eerste winterkleed verschilt de Herdersplevier van Mongoolse *C mongolus* en Woestijnplevier *C leschenaultii* door de geringere grootte, de brede zeemkleurige halsband, het vleugel- en staartpatroon, de relatief lange poten, de lange dunne en puntige snavel en het grote oog. Soms waren de zwartachtige kleine handdekveren, als bij Drieteenstrandloper *Calidris alba*, te zien. De vogels konden van Strandplevier *C alexandrinus* worden onderscheiden onder andere doordat de donkere oorstreek geheel werd omsloten door de zeemkleurige wenkbrauwstreep die in verbinding stond met de zeemkleurige halsband en keel.

De gevallen betroffen de eerste van deze Afrikaanse soort voor Israël. Buiten de broedgebieden in Egypte werd de Herdersplevier in het westelijk Palearctische gebied eenmaal eerder vastgesteld: op 14 mei 1913 werd een vrouwtje verzameld in Noorwegen.

references

- Byrkjedal, I 1983. Første Norske funn av Kittlitzlo *Charadrius pecuarius* Temm. *Stavanger Museum Årbok* 92: 37-44.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, London & New York.
- Jennings, M C 1981. *The birds of Saudi Arabia: a check-list*. Cambridge.
- Marchant, J, Prater, T & Hayman, P 1986. *Shorebirds: an identification guide to the waders of the world*. London & Sydney.
- Paz, U 1987. *The birds of Israel*. London.
- Taylor, P B 1983. Field identification of sand plovers in East Africa. *Dutch Birding* 5: 37-66.
- Urban, E K, Fry, C H & Keith, S 1986. *The birds of Africa* 2. London & Orlando.

Hadoram Shirihai, International Birdwatching Center, PO Box 774, Eilat, Israel
Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

Terekruiters in Nederland en Europa

Karel A Mauer & Edward J van IJzendoorn

De Terekruiter *Xenus cinereus* broedt langs rivieren en meren in de gehele boreale zone van de USSR. Daarbuiten zijn nog enkele broedplaatsen bekend in de omgeving van Kiev, Oekraïne, en op enkele plaatsen in Finland. De soort overwintert langs de kusten van Australië, zuidelijk Azië en Afrika. In Europa is de Terekruiter buiten Finland en de USSR een vrij zeldzame verschijning; in vrijwel alle landen is er een klein aantal waarnemingen.

Bij de herziening van de Nederlandse gevallen van de Terekruiter door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna CDNA (van IJzendoorn in prep) bleef van de waarnemingen tot en met 1979 alleen het geval van juni 1979 als aanvaardbaar over. Na 1979 werden nog drie waarnemingen gedaan die door de CDNA werden aanvaard: in juni en juli 1985 en in mei 1986. Deze vier gevallen worden hieronder besproken. Op 27 mei 1987 was er een vijfde geval bij Camperduin Nh.

FIGUUR 1 Terekruiter *Xenus cinereus*, Barkweg, Flevoland, juni 1979 (Johan Bekhuis)

Barkweg, Flevoland, 2 juni 1979 (JOHAN BEKHUIS, JOHN TROMP)

De Terekruiter werd om c 10:00 opgemerkt op een vrijwel kaal opspuitterrein. Het was zwaar bewolkt en er stond een matige wind. Beide waarnemers gebruikten een 8x56 kijker. De beschrijving is een weergave van de oorspronkelijke notities, op enkele plaatsen aangepast aan de door *Dutch Birding* gebruikte verkleedterminologie.

'De vogel werd opgemerkt op een afstand van 50-75 m, foeragerend bij een Bontbekplevier *Charadrius hiaticula*. De eerste indruk was die van een Oeverloper *Actitis hypoleucos*: een donkere bovenzijde en een helder witte onderzijde, echter de voor de Oeverloper karakteristieke witte schoudervlek ontbrak. De vogel was duidelijk groter dan de Bontbek. Net nadat wij de vogel ontdekt hadden, vloog hij op en ging c 100 m van ons vandaan weer zitten.

De vlucht was tot op zekere hoogte vergelijkbaar met die van een Watersnip *Gallinago gallinago*: een snelle, soms rukkende vleugelslag, waarbij de vogel zich

steeds op zijn zijkant gooide. De bovenzijde van de vleugel vertoonde in de vlucht enigermate een verloop in kleur. De boeg was het donkerst, terwijl de vleugel naar achteren toe iets lichter werd. Opvallend was een smalle lichte (\pm witte) rand langs de achterzijde van de vleugel. Vooral ook toen de vogel landde en daarbij als een Tureluur *Tringa totanus* even zijn vleugels omhoog hield, sprong dit kenmerk in het oog. De onderzijde van de vleugel was wit. De vogel bleek nu goed te benaderen, zelfs tot op c 20 m. Aanvankelijk zat hij vlak voor een Scholekster *Haematopus ostralegus* en bij vergelijking van de grootte (lengte staartpunt

-snavelpunt) schatten wij hem op ongeveer de helft. Naar onze indruk was hij groter dan een Oeverloper.

De vogel bewoog zich Oeverloper-achtig: knikkend en staartwippend, maar minder frequent dan bij een Oeverloper. Zeer kenmerkend was de duidelijk opgewipte priemvormige snavel, die gitzwart van kleur was en anderhalf tot twee keer langer dan de kop. De kop was niet egaal van kleur. De kruin en het achterhoofd waren ongeveer van dezelfde kleur als de donkere achterhals en mantel. De zijkant van de kop was lichter, waarbij goed te zien was dat door het oog naar de snavelbasis een donkere streep liep. De donkere achterhals werd langs de zijkant naar de hals toe geleidelijk lichter. Kin en keel waren vrijwel wit; verder naar de borst toe werd de hals geleidelijk bruiner tot dit bruin op de borst plotseling ophield en van de voorzijde gezien in de vorm van een halve cirkel sterk contrasteerde met de witte onderzijde.

Bovenzijde en gesloten vleugels maakten een donkerbruine indruk waar iets grijs-achtigs in doorschemerde. De kleur was niet

egaal. De rand van de gesloten vleugel leek zeer donker, terwijl op de mantel aan weerszijden een vlekkerig, donker lijnvormig patroon te zien was. Bij achteraanzicht, waarbij alleen de donkere kruin, achterhals, mantel en vleugeldek zichtbaar waren, bleken deze zwarte 'strepen' elkaar in de richting van de staart te naderen.

De onderzijde van de vogel was tot de scherp begrensde donkere borst helder wit en contrasteerde sterk met de bovenzijde.

De poten leken in eerste instantie donker. Bij nadering bleken ze oranje-achtig te zijn; niet fel, eerder vuil-oranje.

Helaas herinneren wij ons geen van beiden de kleur van stuit en staart. Bovendien hebben wij tussen het plevierengeroep voor zover wij weten geen geluid gehoord dat afkomstig zou kunnen zijn van de bewuste vogel.

Toen de vogel opvloog en in zuidwestelijke richting verdween, bleek dat de poten niet voorbij de staart staken. Bovendien kregen wij de indruk dat de staart kort was, waardoor het leek dat de voorzijde van de vogel in de vlucht relatief lang was.'

Huizen, Noordholland 1-3 juni 1985 (RUUD VAN BEUSEKOM, KAREL MAUER et al)

De Terekruiter werd vroeg in de middag door RvB ontdekt op het strandje aan de westkant van de Stichtse Brug. Door drukte van recreanten verdween de vogel spoedig, maar keerde 's avonds terug en werd nog gedurende twee dagen gezien. Hij bevond zich veelal in gezelschap van Bontbek- en Strandplevieren *C. alexandrinus* en liep ook geregeld samen met een Drieteenstrandloper *Calidris alba*.

De vogel was iets groter dan de Drieteenstrandloper. Zijn houding en het bij onrust met de staart wippen deden denken aan een Oeverloper. De lange, flauw omhooggewipte snavel gaf de vogel een enigszins topzwaar uiterlijk.

Rug, stuit en staart waren grijs. In vlucht vertoonde de vogel een witachtige achterrand aan de vleugel. Deze rand werd gevormd door de witachtige uiteinden van de armpennen en binnenste handpennen. De rand was minder breed dan die bij een Tureluur. Voorts was in vlucht de donkere vleugelboeg opvallend. De poten reikten niet voorbij de staart. In zit waren de helder oranje of geeloranje poten overigens erg opvallend.

In vlucht riep de Terekruiter soms een Regenwulp *Numenius phaeopus*-achtig *du-du-du* of *ju-ju-ju*. Op de laatste avond van zijn aanwezigheid maakte hij ook geluiden die op baltsroepen leken: een herhaald *tjoeli-tjoeli*, met de tweede

64 Terekruiter *Xenus cinereus*, Huizen, Noordholland, juni 1985 (René van Rossum) 65 Terekruiter en Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula*, Huizen, Noordholland, juni 1985 (Leo Heemskerk)

66 Terekruiter *Xenus cinereus*, Huizen, Noordholland, juni 1985 (Ger Blok)

lettergreep oplopend in toonhoogte. Hij foerageerde, af en toe rennend, langs de waterkant met pikkende en soms maaiende bewegingen. Grotere prooien werden alvorens te worden verorberd eerst opgegooid zoals reigers dat doen. De Terek vertrok uiteindelijk even voor zonsondergang in noordelijke richting met een groepje Bontbekplevieren. Een kleurenfoto van de vogel werd gepubliceerd in *Dutch Birding* 8: 20, 1986, plaat 16.

Keersluisplas, Flevoland, 11 juli 1985 (RENÉ VAN ROSSUM, ARJEN DEN HOLLANDER, PIET SCHAAP, van Rossum 1985)

Zet je telescoop eens neer op Nederlands meest bezochte vogelkijkpunt en de eerste vogel die in beeld komt is een Terekruiter! Dat overkwam het bovengenoemde trio. Helaas bleef de vogel maar kort en kon alleen van grote afstand worden bekeken en gefotografeerd. Vergeleken met de vogel bij Huizen (die RvR ook zag) waren de bovendelen grijzer en waren de poten niet zo opvallend oranje, maar geel. Variatie in pootkleur bij de Terekruiter is bekend. Mogelijk is de kleur enigszins afhankelijk van seizoen of leeftijd (cf Smaldon 1976, Barthel & Krott 1982). In het voorjaar kan zelfs een dieprode kleur voorkomen en jonge vogels kunnen groengele poten hebben.

67 Terekruiter *Xenus cinereus*, Keer-
sluisplas, Flevoland, juli 1985 (Piet
Schaap)

Mogelijk betrof het dezelfde Terekruiter als die bij Huizen een kleine zes weken eerder, maar waarschijnlijk lijkt dat niet. De CDNA heeft ze als twee gevallen in haar archief opgenomen.

Spaarnwoude, Noordholland, 3 mei 1986 (FRANK DOREL, EVERT VAN HUIJSSTEEDEN *et al*; Dorel & van Huijssteeden 1986)

De Terekruiter werd kort voor 14:00 door FD ontdekt in het plasje langs de Kerkweg bij Spaarnwoude. Later bleek hij daar door andere vogelaars al om 12:30 te zijn waargenomen. Om 17:30 werd hij voor het laatst gezien. Met onder andere 20x70 kijker en 25x telescoop werd de Terek vanaf c 60 m bekeken met licht van opzij en weinig wind. Omdat geen foto's van de vogel konden worden gemaakt, volgt hier de gehele beschrijving, die gebaseerd is op aantekeningen van FD en EvH.

GROOTTE & BOUW Wat kleiner dan aanwezige Tureluur, ruim driekwart grootte, maar groter dan eveneens aanwezige Oeverloper. Bouw deed denken aan Oeverloper en was tamelijk gedrongen. Snavel vrij opvallend opgewipt, iets sterker nog dan bij Rosse Grutto *Limosa lapponica*, en tamelijk lang, ruim één keer lengte van kop. Vrij steil voorhoofd. Poten vrij kort en stevig. Tamelijk lange vleugels, staart geheel bedekkend. Houding leek soms gebukt met kont omhoog.
KOP Kruin, achterhoofd en achterhals als-

mede deel van oorstreek bruingrijs, wat lichter dan mantel en vleugel. Geen oog- of wenkbrauwstreep kunnen onderscheiden. Kin en keel wit tot vuilwit.

BOVENDELEN Mantel en schouder bruingrijs (meer grijs dan bruin), grijzer dan mantel en schouder van Oeverloper en Tureluur. Geen donkere rand over schouder. Stuit lichtgrijs (FD).

ONDERDELEN Buik, flank en anaalstreek wit, behalve aanzet tot borstrand op zijborst welke op middenborst onduidelijk werd. Bruingrijze

FIGUUR 2 Terekruiter *Xenus cinereus*, Spaarnwoude, Noordholland, mei 1986 (Evert van Huijssteeden)

band op zijborst aan onderzijde vrij scherp begrensd. Borstband en vleugelboeg gaven vorm aan witte omhoogstaande punt op zijborst.

VLEUGEL In zit donkere vleugelboeg, ongeveer als bij Drieteenstrandloper in winterkleed. Deze was duidelijker op rechter- dan op linkervleugel. In vlucht met lichte achtervleugelrand, lopend over armpennen en gedeeltelijk over handpennen. Lichte achterrand smaller dan bij Tureluur. Zowel in zit als

vlucht was vleugelkleur gelijk aan kleur van mantel en schouder.

STAART Lichtgrijs (FD).

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel donker.

Poot geeloranje.

GEDRAG Voortdurend druk foeragerend langs slikkige oever, vrij snel bewegend. Niet met andere vogels associërend. Deed in gedrag denken aan Oeverloper, maar slechts éénmaal staartwippen gezien.

voorkomen in Europa

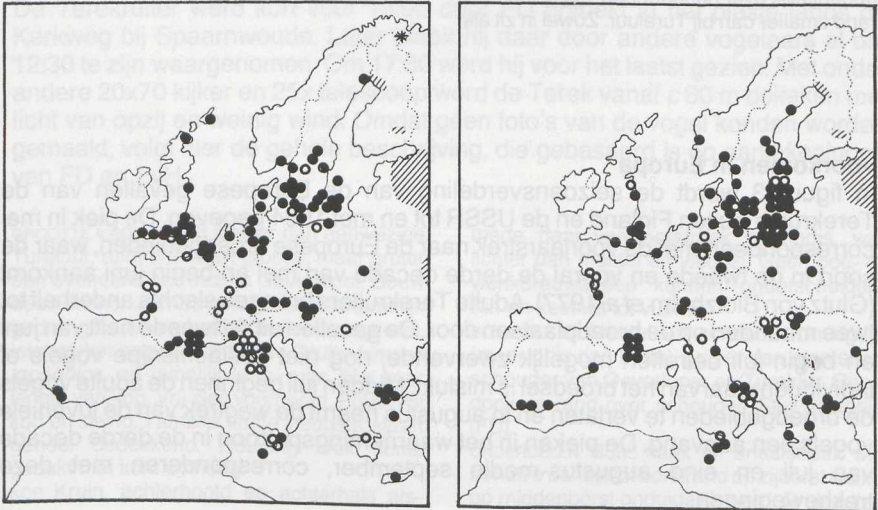
In figuur 3 wordt de seizoensverdeling van de Europese gevallen van de Terekruiter buiten Finland en de USSR tot en met 1984 gegeven. De piek in mei correspondeert met de voorjaarstrek naar de Europese broedgebieden, waar de soort in de tweede en vooral de derde decade van mei en begin juni aankomt (Glutz von Blotzheim *et al* 1977). Adulte Terekruiters brengen slechts anderhalf tot twee maanden op de broedplaatsen door. De gevallen uit de tweede helft van juni en begin juli betreffen mogelijk zwervende, nog niet geslachtsrijpe vogels of individuen waarvan het broedsel is mislukt. Midden juli beginnen de adulte vogels de broedgebieden te verlaten en in augustus neemt de wegtrek van de juveniele vogels een aanvang. De pieken in het waarnemingspatroon in de derde decade van juli en eind augustus-medio september, corresponderen met deze trekbewegingen.

Terekruiters in Nederland en Europa

FIGUUR 3 Seizoensverdeling van Europese gevallen van Terekruiter *Xenus cinereus* buiten Finland en USSR tot en met 1984. Maanden verdeeld in drie perioden (n=205).

FIGUUR 4 Voorkomen van Terekruiter *Xenus cinereus* in Europa buiten Finland en USSR in voorjaar (links) en najaar (rechts). Open: tot 1960; dicht: vanaf 1960; gearceerd: broedgebied; *: incidenteel broedgeval (n=221).

In noordwestelijk Europa (België, BRD, Groot-Brittannië en Nederland) zijn er in het najaar — vanaf juli — minder gevallen dan in het voorjaar (figuur 4). In de landen rond de Oostzee en in oostelijk Europa zijn de aantallen hoger in het najaar. In de rest van Europa ligt de verhouding tussen voor- en najaarswaarnemingen ongeveer gelijk. Exceptioneel waren een overwinterende Terekruiter in Devon, Groot-Brittannië, in 1973/74 (Smaldon) en een maartgeval in zuidelijk Spanje (E de Juana *in litt*).

Verreweg de meeste gevallen in Europa hebben betrekking op solitaire individuen; vrij zelden werden twee exemplaren waargenomen. De meeste gevallen (173) dateren van na 1960. Daarvoor zijn er 49 gevallen bekend, waarvan opmerkelijk veel afkomstig uit Italië (19) en in mindere mate ook van de Franse westkust (6). In hoeverre dit meer zegt over jachtpraktijken dan over het voorkomen van Terekruiters is moeilijk te zeggen. De flinke toename van het aantal gevallen na 1960, gevolgd door een nog opvallender stijging na 1970 (figuur 5), is ongetwijfeld mede het gevolg van de groei van het aantal waarnemers en de verbetering van hun hulpmiddelen. Een bijkomende oorzaak zou een groei van het aantal in Finland en de westelijke USSR broedende Terekruiters kunnen zijn. Van 1960 tot 1980 is er in Finland sprake van een toename van het aantal vastgestelde broedparen: 3 paar in 1963, 9-10 in 1964-65, minder dan 15 in 1975 en *c* 30 in 1980 (Cramp & Simmons 1983).

Twee in Finland geringde Terekruiters werden elk tweemaal in verschillende jaren teruggemeld uit de Camargue, Bouches-du-Rhône, Frankrijk, en één werd

FIGUUR 5 Aantal gevallen van Terekruiter *Xenus cinereus* in Europa buiten Finland en USSR van 1935-85 per vijfjaarlijkse periode (n=187).

in de tussenliggende tijd opnieuw in Finland aangetroffen. Verder is er een terugmelding van een in Finland geringde juveniele vogel uit Rügen, Mecklenburg, DDR, in hetzelfde jaar.

Getuige de Europese waarnemingen en ringvangsten trekt ten minste een deel van de westelijke populatie van de Terekruiter jaarlijks via Europa van en naar nog niet goed bekende overwinteringsplaatsen in Afrika. Min of meer incidentele waarnemingen uit westelijk en centraal Afrika (Canarische Eilanden, Mauretanië, Nigeria, Togo en Tsjaad) gedurende de periode augustus-mei (Cramp & Simmons, Hazevoet 1985, Schrijvershof 1986) sluiten hierbij aan.

dankzegging

Voor het verstrekken van gegevens gaat onze dank uit naar: Geoffrey Acklam, Per Alström, Johan Bekhuis, Bertel Breife, Frank Dorel, Philippe Dubois, George Handrinos, Laszlo Haraszthy, Alistair Hill, Evert van Huijssteeden, E de Juana, René de Liederkerke, Roland Lidet, Klaus Malling Olsen, Azelio Ortali, Michael Rogers, Tadzysz Stawarczyk, Joe Sultana en A Teixeira.

summary

TEREK SANDPIPERS IN THE NETHERLANDS AND EUROPE Up to and including 1986, there are four accepted records of Terek Sandpiper *Xenus cinereus* in the Netherlands: Barkweg, Flevoland, 2 June 1979; Huizen, Noordholland, 1-3 June 1985; Keersluisplas, Flevoland, 11 July 1985 and Spaarnwoude, Noordholland, 3 May 1986. Other formerly accepted records have been withdrawn after review by the Dutch rarities committee. Of the first and fourth records — both of which were not photographed — the original descriptions are given. On the second and third record — which were both photographed — some remarks are made.

The seasonal occurrence and geographical distribution of Terek Sandpiper in Europe, outside Finland and the USSR, up to and including 1984, are briefly discussed and shown in figures 3 and 4. It seems clear that at least part of the Fenno-Russian population migrates through Europe to and fro not well-known wintering quarters in West and Central Africa.

Figure 5 gives the frequency of occurrence over the last 50 years. The increase in records since 1960 and especially since 1970 is probably due to greater observers' activity, but perhaps also reflects a real increase of breeding Terek Sandpipers in Finland since 1960.

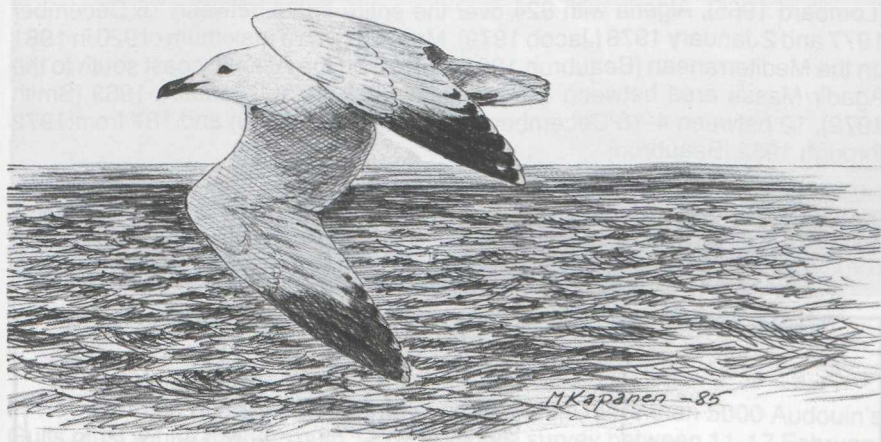
verwijzingen

- Barthel, P H & Krott, N 1982. Terekwasserläufer (*Xenus cinereus*) in Süd-Niedersachsen mit Anmerkungen zu Feldkennzeichen und Auftreten. *Faun Mitt S-Niedersachsen* 4/5: 47-51.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, London & New York.
- Dorel, F & van Huijssteeden, E 1986. Terek Ruiter bij Spaarnwoude in mei 1986. *Fitis* 22: 111-113.
- Glutz von Blotzheim, U N, Bauer, K M & Bezzel, E 1977. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 7. Wiesbaden.
- Hazevoet, C J 1986. Bird records from Mauritania in December 1984. *Dutch Birding* 7: 26-27.
- van Rossum, R 1985. Terek Ruiter in Keersluisplas in juli 1985. *Grauwe Gans* 1: 108-109.
- Schrijvershof, P G 1986. Terek Sandpiper on Lanzarote in August 1985. *Dutch Birding* 8: 28.
- Smaldon, R 1976. Terek Sandpiper overwintering in Devon. *Br Birds* 69: 500-503.

Karel A Mauer, Basilicumweg 157, 1314 JW Almere
Edward J van IJzendoorn, Derde Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

Audouin's Gull in southwestern Palearctic

W (Ted) Hoogendoorn & Ed J Mackrill

Audouins Gull *Larus audouinii* is the only gull whose breeding area is confined to the Mediterranean where it breeds locally on rocky islets and isolated peninsulas. Ten years ago the breeding population was estimated at 600-800 pairs (Witt 1977). At present the species seems to have overcome its status of 'very rare gull' due to a remarkable increase in the western Mediterranean. This paper summarizes current knowledge of its occurrence in the southwestern Palearctic, especially its whereabouts outside the breeding season, and its status in southwestern Spain is described for the first time.

total numbers

Fasola (1986) lists a total breeding population of 5111 pairs (number of nests), while Evans (1986) estimates a population of 5500-6000 breeding pairs. Since the new Spanish breeding colony which was formed in the Ebro delta in 1981, grew from 1200 pairs in 1985 (Ferrer & Martinez-Vilalta 1986) to 2500 pairs in 1986 (E Carrera i Gallissà *in litt*), to become the largest colony of the species, the total breeding population presently must exceed 6000 pairs, assuming the numbers in other colonies did not decrease dramatically.

Possibly, the present flourishing status is a result of the stable breeding population

Audouin's Gull in southwestern Palearctic

on the Islas Chafarinas, Spain, 3.5 km north of Ras-Quebdana (Cabo de Agua), Morocco, which has measured on average 2000 pairs from 1980 onwards, through 1986 (E de Juana *in litt*). Here the species does not seem directly threatened as long as the two uninhabited islands are not re-garrisoned, although several conservation measures will still be required (de Juana *et al* 1984).

post- and prebreeding ranges

On the Mediterranean coast of Africa, Audouin's Gull has been reported in winter from Libya, including a maximum of 72 at Misurata on 16 January 1966 (Bundy & Morgan 1969), Tunisia with 10-20 in the Gulf of Bou Grara on 19 January 1951 (Lombard 1965), Algeria with 824 over the entire coast between 15 December 1977 and 2 January 1978 (Jacob 1979), Morocco with a maximum of 920 in 1981 on the Mediterranean (Beaubrun 1983) and 32 on the Atlantic coast south to the Agadir/Massa area between 8 November 1962 and 11 January 1963 (Smith 1972), 12 between 4-16 December 1976 (Isenmann 1978) and 187 from 1972 through 1982 (Beaubrun).

FIGURE 1 Geographical distribution of Audouin's Gull *Larus audouinii* in southwestern Palearctic. Estimated numbers of breeding pairs after Jacob & Courbet (1980), Guyot *et al* (1985), Fasola (1986), de Juana & Paterson (1986), E Carrera i Gallissà, E de Juana *in litt*; non-breeding areas after Jacob (1979), Beaubrun (1983), Carrera & Garcia (1986), de Juana *et al* *in press*; less important populations and non-breeding areas not mapped.

68 Audouin's Gulls *Larus audouinii*, adult & immature, Spain, May 1985 (Ed J Mackrill)

In view of these numbers Beaubrun suggested that more than 5000 Audouin's Gulls must winter further south. On an offshore survey between 11-17 February 1982 along the coast of southern Morocco and Western Sahara down to Cap Barbas, c 100 km north of Cap Blanc, 41 individuals were found including one at a maximum distance of 46 km from the coast (Beaubrun).

Recently, de Juana *et al* (in press) suggested that the main wintering area of Audouin's Gull must be on the Canary Current, reaching Mauritania, Senegal and The Gambia. So far, very few have been reported from these countries, both in winter and in other seasons (Morel & Roux 1966, Reille 1975, Beaubrun, Gee 1984-85, Urban *et al*/1986, de Juana *et al*/in press). On two similar pelagic surveys from Nouadhibou, Mauritania, close inshore to the Banc d'Arguin and offshore around this area to Saint Louis, Senegal, in December 1984 and December 1985/January 1986, not a single Audouin's was observed (G H Steinhaus, C J Hazevoet *in litt*). Eight first-winter individuals however, were observed at Nouadhibou on 3 January 1986 (C J Hazevoet).

Audouin's Gulls were observed by WH at the majority of locations along the Atlantic coast of Morocco from Tanger south to Agadir/Massa visited in July/August 1982 and 1983, with totals of at least 147 and 103 individuals respectively. Observations were mostly done at sandy beaches and near non-tidal oued mouths, but sometimes in rocky environments. Several Audouin's were seen feeding, bathing or resting in or slightly behind the surf zone. As already

stressed by Smith, large stretches of coast were often not readily accessible from the coastal road, but in general seemed equally suitable for gulls. Therefore, good numbers might stay along the coast undetected all winter. EJM found 33, including 26 adults, at Oualidia on 1 January 1987.

Numbers observed by WH between Tamri and Agadir included 106 on 9 August 1982 and 31 on 1-2 August 1983. Heinze *et al* (1978) recorded 256 in this section on 11 July 1974 and 204 on 5 October 1976. There are also records of 116 on 3 October 1979 and five on 5 December 1979, 174 on 4 August 1980 and five on 11 December 1981 (Thévenot *et al* 1980-82). These figures suggest that the majority of the birds which can be found north of Agadir from late summer through early autumn, migrate further south towards the end of the year. Since the autumn passage at Gibraltar numbers from some 100s of birds up to 2400 in 1983 (E F J Garcia *in litt*) and possibly at least 10 000 birds migrate annually through the extreme western Mediterranean (de Juana & Paterson 1986), many 1000s might spend some months south of Agadir.

It seems safe to assume that in the Atlantic part of the non-breeding range a major concentration occurs during the rather short period from November to early February on the coasts (or very close inshore) of Morocco south of 30N (predominantly Western Sahara), with smaller numbers scattered from Tanger south to the Agadir/Massa area and even less from Mauritania to Senegal. Because of the local political situation as well as the geographical circumstances, southern Morocco and Western Sahara are hardly accessible and therefore it will be difficult to prove the validity of the above supposition. However, recent records from the northern part of this region of 707 birds around Tarfaya on 20 November 1985 and 689 there on 27 December 1985 (*Br Birds* 79: 288, 1986) are at least an indication of its validity.

It has been shown that a minor but significant proportion of the population spends the non-breeding period on the Mediterranean coast of Africa (Jacob, Beaubrun). In recent years, several 100s have spent the winter in the vicinity of breeding grounds and post-breeding moult areas in the Spanish Mediterranean (Carrera i Gallissà & Garcia i Petit 1986).

Observations in Spain and Morocco have shown that Audouin's Gulls regularly tend to stay on or near beaches for prolonged periods of time, sometimes even for the whole of the day (WH). Beaubrun has already proved that the species is not truly pelagic in the non-breeding season. Around an oil rig c 15 km off the Ebro delta colony, during July 1985 at night 100s of Audouin's were always present, feeding actively — never during the daylight (EJM).

observations in southwestern Spain

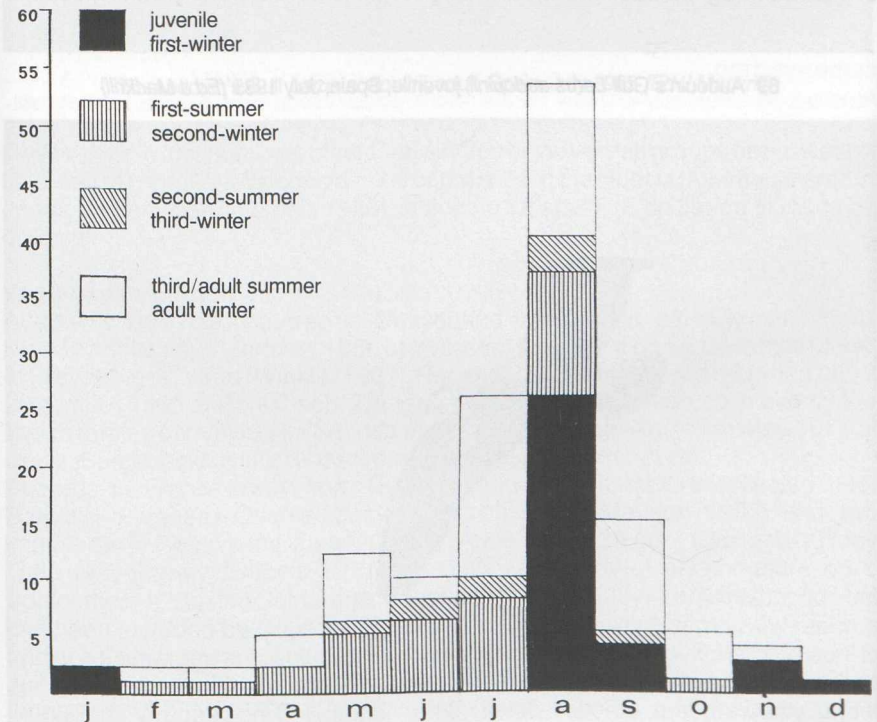
Apart from the sites near the main breeding colonies in the Spanish Mediterranean, at all seasons Tarifa, Cadiz, is a reliable location to observe Audouin's Gull in small numbers (figure 2). Of 26 juveniles, recorded on 16 August 1983, four were colour-ringed (WH). Two of these were ringed with certainty as nestlings during the 1983 breeding season in the Islas Chafarinas. Although the other two apparently were not ringed in conformity with the ringing instructions, most probably these also originated from the Chafarinas (E de Juana *in litt*). One of

the two first-mentioned birds was ringed with an individual colour combination and hatched in the Chafarinas on 20 May 1983 (P Bradley *in litt*). During 1983-86 at least five other Chafarinas colour-ringed birds have been reported at Tarifa (F van Groen, E de Juana *in litt*).

A total of 658 birds were involved in the 1983 Chafarinas ringing programme. During 1981-84, 98.6% of all birds were ringed as unfledged chicks (de Juana *et al* *in press*). The 1983 observations therefore suggest that a sizeable proportion, possibly the majority, of the Tarifa birds originated from the Chafarinas. The arrival of the first juveniles on 26 July 1983 (WH) is in conformity with the pattern for Malaga Bay (A M Paterson *in litt*) and the extreme western Mediterranean (de Juana & Paterson). The earliest observation of a Chafarinas colour-ringed juvenile in the area was on 28 July (de Juana *et al* *in press*).

Reliable locations at which to observe Audouin's Gull just east of Tarifa are Punta Carnero — where gatherings of up to 60 birds occur annually in late summer and into October (Garcia 1973) — and the Guadiaro estuary at Sotogrande. The lingering at Tarifa in July/August of quite a number of birds originating from the

FIGURE 2 Highest daily counts by month of Audouin's Gull *Larus audouinii* at Tarifa, Cadiz, Spain, during 1981-86.

Audouin's Gull in southwestern Palearctic

Chafarinas, suggests that a small minority of the birds which spend the non-breeding period outside the Mediterranean, disperses north of the Strait of Gibraltar, along the coasts of southwestern Spain and possibly southern Portugal. In the literature surprisingly few Audouin's Gulls have been reported from this area. Apart from a single Portuguese record in spring, there is a record of two Audouin's on 27 December 1975 at Isla Cristina, Huelva, less than 10 km east of the Portuguese border (*Ardeola* 24: 260, 1977). On 31 July 1977, E Brodie (*in litt*) saw one adult at Zahara, Cadiz, 25 km north-west of Tarifa, but still very close to the Strait area. N van der Ham (*in litt*) saw three adults there on 18 July 1980. On 11 October 1986, P van Scheepen (*in litt*) saw two first-winter birds near Barbate, Cadiz, 8 km further north. From April to September 1986, EJM and L Garcia recorded 16 birds at Huelva, showing that in spring some Audouin's — almost exclusively immatures — overshoot the entrance to the Mediterranean, turning up along the beaches of southwestern Spain. The Zahara birds and the majority of the Huelva birds arrived after strong southerly winds. During early summer the numbers, albeit small, further increase. The maximum count at the Coto Doñana beach, Huelva, was nine first-summer birds on 19 July. Only three adults were recorded here, including a fresh corpse in the nest of a Black Kite *Milvus migrans*. Since numbers at Tarifa decline rapidly by late autumn and records, so far, north of Tarifa during October-March are very few, it is not very likely that Audouin's

69 Audouin's Gull *Larus audouinii*, juvenile, Spain, July 1985 (Ed J Mackrill)

70 Audouin's Gull *Larus audouinii*, adult, Spain, July 1985 (Ed J Mackrill)

Gulls winter in any numbers other than singles or very small groups north-west of the Strait of Gibraltar. We consider the count of 21 in the Huelva/Ayamonte area in January 1984 (Bermejo *et al* 1986), including 18 adults (E de Juana *in litt*), to be doubtful.

vagrancy in Europe

Audouin's Gull has occurred in Switzerland three times, all in winter. These include adults on 17 January 1956 at Yverdon, Vaud, and on 18 December 1983 at Préverenges, Vaud (Winkler 1987). Recently, an immature was recorded on 10 December 1986 at Rorschach, Thurgau. This record has been accepted by the Swiss rarities committee (H Schmid *in litt*). A record from Austria in May 1971 at Illmitz, Burgenland, is not regarded acceptable (P Prokop *in litt*).

Records in France away from Corsica include an immature collected near Banyuls, Pyrénées-Orientales, on 5 March 1952 (Mayaud 1956) and two immatures at Pissevache/Fleury d'Aude, Aude, on 27-28 April 1984 and 13 May 1985 respectively (Dubois & Yésou 1986). A record of an immature on 5 September 1973 in the Camargue, Bouches-du-Rhône, lacks any description but has been included by Dubois & Yésou. In 1986 there were some new records from the Camargue and Aude, including up to six birds at Pissevache from April to June. Together with an Atlantic coast record of an immature at Pointe de l'Aiguillon, Vendée, on 3 October 1985, these records are presently under

Audouin's Gull in southwestern Palearctic

consideration by the French rarities committee (P J Dubois *in litt*). The recent French records might have a relationship with the new, large breeding colony in the Ebro delta (P Isenmann *in litt*) and might concern birds accompanying Yellow-legged Gulls *L cachinnans* which disperse in northerly directions.

So far there is only one record for Portugal (A M Teixeira *in litt*), of a bird collected in April 1889 at Ilha Balieira near Sagres, Algarve, 10 km south-east of Cabo São Vicente (Tait 1924). The species may have nested in southwestern Portugal about a century ago (Witt 1976-77).

The growing numbers and the northward expansion in the western Mediterranean make the Audouin's Gull more likely to occur as a vagrant in central Europe and it might even penetrate as far north as northwestern Europe.

acknowledgements

We are grateful to the following for submitting records or supplying information, next to those already mentioned above: Leo Bruinzeel, Klaas Eigenhuis, X Ferrer, Gerard van Gool, Guido Keijl, X Monbailiu, L Nauta, Maarten Platteeuw, Dirk Verammen, K H Voous, H-H Witt and N Zbinden. The enthusiasm of Kees Tiemstra, who made several trips to Tarifa, was most encouraging. P-C Beaubrun, Phillipe Dubois, Kees Hazevoet and E de Juana were so kind to comment on earlier drafts of this article, and particularly the latter contributed greatly.

samenvatting

AUDOUINS MEEUW IN ZUIDWESTELIJK PALEARCTISCHE GEBIED Vooral door beschermende maatregelen in de belangrijkste broedkolonies gaat het de Audouins Meeuw *Larus audouinii* reeds een aantal jaren voor de wind. Werkelijk zeldzaam is deze uitsluitend in het Middellandse Zeegebied broedende meeuw dan ook niet meer. Ongeveer tweederde van de in totaal op ruim 6000 paren geschatte populatie broedt in de kolonies in de Ebro delta, Spanje, en op de Islas Chafarinas, een Spaanse enclave aan de noordkust van Marokko. Buiten de broedtijd verblijft het merendeel der Audouins Meeuwen waarschijnlijk enkele maanden langs de kusten van zuidelijk Marokko en West-Sahara, terwijl tevens vrij aanzienlijke aantallen in het zuidwestelijke Middellandse Zeegebied worden waargenomen. Gedurende de zomer kunnen kleine aantallen aan de Atlantische kust van zuidwestelijk Spanje worden aangetroffen.

De Audouins Meeuw kan, buiten de broedplaatsen, vrijwel het gehele jaar worden gezien op het strand bij Tarifa, Cadiz, Spanje. In de nazomer kan het aantal hier oplopen tot enkele 10-tallen. Mede door uitbreiding van het broedgebied in noordelijke richting wordt de kans op afwalen naar centraal en mogelijk zelfs noordoostelijk Europa groter. Recente waarnemingen in zuidelijk Frankrijk en Zwitserland zouden kunnen worden verklaard doordat Audouins Meeuwen uit de thans dichter bevolkte noordelijke broedgebieden het gezelschap volgen van zich noordwaarts verspreidende Geelpootmeeuwen *L cachinnans*.

references

- Beaubrun, P-C 1983. Le Goéland d'Audouin (*Larus audouinii* Payr) sur les côtes du Maroc. *Oiseau et RFO* 53: 209-226.
- Bermejo, A *et al* 1986. Primer censo general de gaviotas y charranes (Laridae) invernantes en la Península Ibérica (enero de 1984). *Ardeola* 33: 47-68.
- Bundy, G & Morgan, J H 1969. Notes on Tripolitanian birds. *Bull Br Orn Club* 89: 139-144.
- Carrera i Gallissà, E & Garcia i Petit, J 1986. The importance of the Iberian Mediterranean coast as a wintering area for gulls and terns. In Medmaravis & Monbailiu, X. *Mediterranean marine*

- avifauna: population studies and conservation: 315-331. Berlin & Heidelberg.
- Dubois, P J & Yésou, P 1986. *Inventaire des espèces d'oiseaux occasionnelles en France*. Paris.
- Evans, P G H 1986. Monitoring seabirds in the North Atlantic. *In* Medmaravis & Monbailliu, X. *Mediterranean marine avifauna: population studies and conservation*: 179-206. Berlin & Heidelberg.
- Fasola, M 1986. Laridae and Sternidae breeding in Italy: report on the 1982-1984 census project. *In* Medmaravis & Monbailliu, X. *Mediterranean marine avifauna: population studies and conservation*: 3-18. Berlin & Heidelberg.
- Ferrer, X & Martínez-Vilalta, A 1986. Fluctuations of the gull and tern populations in the Ebro delta, North-East Spain (1960-85). *In* Medmaravis & Monbailliu, X. *Mediterranean marine avifauna: population studies and conservation*: 273-284. Berlin & Heidelberg.
- García, E F J 1973. Seabird activity in the Strait of Gibraltar: a progress report. *Seabird Group Ann Rep* 1971: 30-36.
- Gee, J P 1984-85. The birds of Mauritania. *Malimbus* 6: 31-66; 7: 156.
- Guyot, I, Launay, G & Vidal, P 1985. Oiseaux de mer nicheurs du midi de la France et de Corse: évolution et importance des effectifs. *In* Thibault, J-C, Guyot, I & Cheylan, G. *Oiseaux marins nicheurs du Midi et de la Corse*: 31-47. Aix-en-Provence.
- Heinze, J, Krott, N & Mittendorf, H 1978. Beiträge zur Vogelwelt Marokkos. *Vogelwelt* 99: 132-137.
- Isenmann, P 1978. Note sur les stationnements de Laridés sur la côte atlantique du Maroc en décembre 1976. *Bull Inst Sci Rabat* 2: 77-86.
- Jacob, J-P 1979. Résultats d'un recensement hivernal de laridés en Algérie. *Gerfaut* 69: 425-436.
- & Courbet, B 1980. Oiseaux de mer nicheurs sur la côte algérienne. *Gerfaut* 70: 385-401.
- de Juana E *et al* in press. Sobre los movimientos migratorios de la Gaviota de Audouin *Larus audouinii*. *Ardeola*.
- & Paterson, A M 1986. The status of the seabirds of the extreme western Mediterranean. *In* Medmaravis & Monbailliu, X. *Mediterranean marine avifauna: population studies and conservation*: 39-106. Berlin & Heidelberg.
- Varela, J & Witt, H-H 1984. The conservation of seabirds at the Chafarinas Islands. *In* Croxall, J P, Evans, P G H & Schreiber, R W. *Status and conservation of the world's seabirds*: 363-370. Cambridge.
- Lombard, A L 1965. Notes sur les oiseaux de Tunisie. *Alauda* 33: 1-33, 206-235.
- Mayaud, N 1956. Notes d'ornithologie française. *Alauda* 24: 53-61.
- Morel, G & Roux, F 1966. Les migrateurs paléarctiques au Sénégal 1. Non-passereaux. *Terre et Vie* 20: 19-72.
- Reille, A 1975. Nouvelle observation du Goéland d'Audouin au Sénégal. *Oiseau et RFO* 45: 369.
- Smith, K D 1972. The winter distribution of *Larus audouinii*. *Bull Br Orn Club* 92: 34-37.
- Tait, W C 1924. *The birds of Portugal*. London.
- Thévenot, M *et al* 1982. Compte-rendu d'ornithologie marocaine, année 1981. *Docum Inst Sci Rabat* 7: 1-120.
- , Bergier, P & Beaubrun, P 1980-81. Compte-rendu d'ornithologie marocaine, année 1979-80. *Docum Inst Sci Rabat* 5: 1-72; 6: 1-96.
- Urban, E K, Fry, C H & Keith, S 1986. *The birds of Africa* 2. London & Orlando.
- Winkler, R 1987. Avifauna der Schweiz, eine kommentierte Artenliste 2. Non-Passeriformes. *Orn Beob Beiheft* 6.
- Witt, H-H 1976. Zur Biologie der Korallenmöwe, *Larus audouinii*. PhD Thesis Rheinische Friedrich-Wilhelms-Univ. Bonn.
- 1977. Zur Biologie der Korallenmöwe *Larus audouinii* — Brut und Ernährung. *J Orn* 118: 134-155.

W (Ted) Hoogendoorn, Notengaard 32, 3941 LW Doorn
Ed J Mackrill, Welton-le-Marsh, Spilsby, Lincolnshire PE23 5SY, UK

Maskergors te Westenschouwen in november 1986

Leen van Ree & Arnoud B van den Berg

Op 16 november 1986 was Leen van Ree vogels aan het ringen op de vinkenbaan van Vogelringstation Nebularia in de duinen ten noordwesten van Westenschouwen Z. Het was — na een koude nacht — tot 11:30 mistig. Daarna werd het helder en zonnig en stond er een matige zuidwestenwind. Er was weinig vogeltrek, met slechts een Buizerd *Buteo buteo* en wat Kramsvogels *Turdus pilaris*, Spreeuwen *Sturnus vulgaris* en Grote Barmsijzen *Carduelis flammea flammea*. In totaal zouden er die dag 18 vogels gevangen worden, waaronder Sperwer *Accipiter nisus* (1), Merel *T merula* (2), Zwartkop *Sylvia atricapilla* (1), Grote Barmsijzen (2) en IJsgors *Calcarius lapponicus* (1).

71 Maskergors *Emberiza spodocephala*, Lekkerkerk, Zuidholland, januari 1987 (Arnoud B van den Berg)

Langs het slagnet, dat opgesteld stond tussen twee houtwallen, merkte LvR om 11:30 een vrij kleine vogel op die hem door de staartbewegingen aan een Rietgors *Emberiza schoeniclus* deed denken, van welke soort een lokvogel aanwezig was. De vogel zat c 30 seconden in het hout en landde vervolgens op de grond waar hij zich met het net liet vangen. Toen pas bleek dat het een onbekende gors betrof met een witachtig gele onderzijde. Met behulp van Perdeck & Speek (sine dato) werd hij vanwege de versmalling van de buitenvlag van p6 als Maskergors *E spodocephala* gedetermineerd. Omdat gorzen gemakkelijk op voer te krijgen zijn en de determinatie niet geheel zeker was, werd besloten de vogel aan te houden. De volgende dag werd hij geringd (Arnhem A831769).

In de wintervolière bleef de vogel schuw en viel hij tussen de c 30 lokvogels op door zijn explosieve, hoge en korte *tsip*-roep. Enige weken later kon de determinatie bevestigd worden, onder andere met behulp van Viney & Phillipps (sine dato), Ali & Ripley (1974), Wild Bird Society of Japan (1982), Meyer de Schauensee (1984) en Inskipp & Inskipp (1985). Arnoud van den Berg en Aad Vuyk fotograferden de Maskergors. Na de winter werd hij weer vrijgelaten.

beschrijving

De beschrijving werd samengesteld aan de hand van veldnotities van LvR en foto's van ABvdB.

GROOTTE & BOUW Kleine, slanke gors. Duidelijke versmalling buitenvlag p3, p4, p5 en p6. Handpennen reikend tot basis bovenstaartdekkeren. Staart relatief lang en enigszins gevorkt. Snijrand van snavel met typische 'gorzebocht'.

KOP Voorhoofd en voorkruin bleek groengrijs; achterkruin en achterhoofd bleek grijsachtig met bruine vlekken. Wenkbrauwstreek boven en achter oora bleek geelachtig, vrij breed en vaag begrensd. Teugel zwartachtig met fijne onduidelijke lichtgele spikkels. Vage smalle donkere oogstreek achter oog. Smalle lichtgele oogring. Oorstreek groengrijs tot bruinachtig, afhankelijk van lichtval. Mondstreek licht. Donkere baardstreek vaag. Kin zwartachtig als teugel. Keel witachtig geel met enkele vage bleke lichtgrijze vlekken.

BOVENDELEN Mantel en schouders bruin met opvallende dikke zwarte strepen gevormd door zwartachtige veercentra. Rug en stuit bleekbruin met vage onopvallende donkere veercentra. Bovenstaartdekkeren bleekbruin.

ONDERDELEN Middenborst bleekgrijs gevlekt op witachtig lichtgele ondergrond, bleekgrijze

borstband vormend. Zijborst witachtig met bruine en bleekgrijze, vaag begrensde vlekken. Flank witachtig met donkere strepen. Buik, anaalstreek en onderstaartdekkeren witachtig met kleine lichtgele vlekjes.

VLEUGEL Hand- en armpennen donkergrijs met vage bruine buitenrand, randen naar lichaam toe breder wordend; lichte buitenvlag p2. Tertiaals zwartachtig met bruine zoom. Grote en middelste dekkeren zwartachtig met lichtbruine buitenrand en top, samen twee lichtbruine vleugelstrepen vormend. Kleine en kleinste dekkeren grijsbruin. Handdekkeren groenachtig grijs met onopvallende smalle lichte veerranden. Duimvleugel groenachtig grijs met smalle lichtbruine buitenrand. Onderdekkeren witachtig.

BOVENSTAART Donker met witte staartzijde; buitenvlag t6 wit in midden en zwartachtig bruin aan basis en top, binnenvlag voor tweederde wit met zwartachtig bruine basis waarvan grens vanaf schacht schuin omhoog naar buitenrand lopend; buitenvlag t5 zwartachtig bruin, binnenvlag voor eenderde wit met zwartachtig bruine basis van binnenvlag groter dan t6 met grens schuiner voorwaarts

FIGUUR 1 Staartpennen t6 en t5 van Maskergors *Emberiza spodocephala*, Westenschouwen, Zeeland, november 1986 (Dirk J Moerbeek)

naar buitenrand lopend, zo kleiner wit gebied omsluitend; t4 en t3 zwartachtig bruin met smalle witte veertop; t2 zwartachtig bruin met vage lichter bruine veertop; t1 bruinachtig met zwartachtig veercentrum.

ONDERSTAART Voornamelijk wit. Staartpennen als bovenzijde maar met lichtgrijze waas op donkere veerdelen.

NAAKTE DELEN Iris donkerbruin. Bovensnavel grijszwart met lichte hoorn- tot vleeskleurige snijrand, naar basis toe breder wordend tot driehoekige vlek; ondersnavel licht hoorn- tot vleeskleurig met donkergrijze vlek aan punt. Poot vleeskleurig roze met enkele bruinachtige vlekken. Nagel bruin.

GELUID Roep explosief, hoog, kort en scherp Geelgors *E citrinella*-achtig *tsip*.

GEDRAG Soms kruinveren enigszins oprichtend. Staart op Rietgors-achtige wijze heen en weer draaiend.

BIOMETRIE Vleugellengte 70 mm. Vleugel-formule: p4 top, p2 -4,5 mm (korter dan top), p3 -1,5 mm, p5 -1 mm. Versmalling buitenvlag p3, p4, p5, p6. P1 7 mm korter dan langste grote handdekveer. Staartlengte 63 mm. Snavellengte (tot bevedering) 8 mm.

determinatie

De combinatie van versmalde buitenvlag van p6 en onderdelen met (witachtig) gele kleur sluit alle gorzesoorten uit behalve Masker- en Geelgors. Onder andere stuitkleur en biometrie leiden vervolgens eenduidig tot determinatie als Maskergors. De zwartachtige bevedering van teugel en kin duiden op een mannetje. De schedel was half verbeend zodat het een eerstejaars vogel betrof (cf Perdeck & Speek).

Er worden drie ondersoorten van de Maskergors onderscheiden. De vogel van Westenschouwen behoorde vermoedelijk tot de ondersoort *E s spodocephala* die in Siberië noordelijk tot 65N broedt, doortrekt in Mongolië en overwintert in oostelijk China, Korea en Taiwan. Voorheen werden nog de ondersoorten *E s oligoxantha* en *E s extremi-orientis* onderscheiden. Deze worden thans beschouwd als de meest westelijke en oostelijke vertegenwoordigers van *E s spodocephala*, waarbij van west naar oost de hoeveelheid groen op de kop en geel op de onderdelen toeneemt (Vaurie 1959). Een aantal van de in Europa vastgestelde vogels werden tot *E s oligoxantha* gerekend (Moritz 1984). De overige ondersoorten zijn donkerder en contrastrijker gekleurd, met meer geel op de onderzijde. *E s sordida* uit westelijk China overwintert in Burma, India, Nepal en Thailand. *E s personata* uit Japan heeft behalve meer geel op de onderdelen ook minder wit op de staartzijde.

72 Maskergors *Emberiza spodocephala*, Lekkerkerk, Zuidholland, januari 1987 (Arnoud B van den Berg)

voorkomen

De Maskergors is een broedvogel van centraal en oostelijk Azië die 's winters in zuidelijke of zuidoostelijke richting wegtrekt. In Hong Kong is de soort als wintergast talrijk van midden november tot begin april, met als uiterste data 25 september en 19 mei (Chalmers 1986). In de wintergebieden is het een onopvallende, solitair levende vogel die zich vaak nabij water schuilhoudt in dichte vegetatie van lang gras en riet, waar zijn aanwezigheid meestal pas door zijn roep wordt opgemerkt (Inskipp & Inskipp, Viney & Phillipps).

De vangst te Westenschouwen betekende het eerste geval van de Maskergors voor Nederland en het vierde en tevens meest westelijke voor Europa. Drie van de vier Europese gevallen werden vastgesteld in de periode 2-16 november hetgeen samenvalt met de zuidoostwaartse trek van de soort in Azië. Twee gevallen waren op Helgoland, BRD. De eerste werd op 5 november 1910 verzameld en betrof een eerstejaars vrouwtje (Weigold 1911 ab). De tweede werd op 23 mei 1980 gevangen en werd vanwege determinatieproblemen aangehouden. Het was geen uitgekleurd mannetje. Drie dagen later overleed de vogel. Bij het prepareren kon de sexe niet worden vastgesteld (Moritz). Op 2 november 1981 werd een mannetje gevangen en gefotografeerd te Dragsfjärd, Vänö, Finland (Mikkola 1982).

73 Maskergors *Emberiza spodocephala*, Finland, november 1981 (Tapani Numminen)

dankzegging

Voor het verstrekken van gegevens bedanken wij Peter Barthel, Wolfgang Dornberger, Edward van IJendoorn en Lasse Laine.

summary

BLACK-FACED BUNTING AT WESTENSCHOUWEN IN NOVEMBER 1986 On 16 November 1986, a first-year male Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala* was trapped and ringed at Westenschouwen, Zeeland. It showed a greenish grey-brown head, pale yellowish supercilium, blackish lore and chin, brownish mantle with blackish streaks, rather uniform pale brown back and rump, whitish underparts mottled yellowish with a pale greyish breastband and streaked flanks, a dark tail with much white on the outer two rectrices, and a two-toned bill. The pale coloration indicates that it belonged to the northern subspecies *E s spodocephala* which normally winters in eastern China, Korea and Taiwan.

This was the first record of Black-faced Bunting for the Netherlands and the fourth and westernmost for Europe. The date fits well with the timing of migration in Asia. Earlier records in western Europe were on Heligoland, FRG (5 November 1910, 23 May 1980), and at Dragsfjård, Finland (2 November 1981).

verwijzingen

Ali, S & Ripley, S D 1974. *Handbook of the birds of India and Pakistan* 10. Bombay, Londen & New York.

Chalmers, M L 1986. *Annotated checklist of the birds of Hong Kong*. Vierde druk. Hong Kong.

Inskipp, C & Inskipp, T 1985. *A guide to the birds of Nepal*. Londen & Sydney.

Meyer de Schauensee, R 1984. *The birds of China*. Washington.

Mikkola, K 1982. Report on rare birds in Finland in 1981. *Lintumies* 17: 161-174.

Moritz, D 1984. Die von 1976 bis 1982 auf Helgoland nachgewiesen und in der Bundesrepublik Deutschland als Ausnahmerecheinung bzw. Invasionsvogel geltenden Vogelarten. *Vogelwelt* 105: 60-70.

Perdeck, A C & Speek, B J sine dato. *Handkenmerken voor het determineren van vogels*. Arnhem.

Vaurie, C 1959. *The birds of the Palearctic fauna. Passeriformes*. Londen.

Viney, C & Phillipps, K sine dato *A colour guide to Hong Kong birds*. Hong Kong.

Weigold, H 1911a Zweiten Jahresbericht der Vogelwarte der Kgl. Biologischen Anstalt auf Helgoland 1910. *J Orn* 59, Sonderheft.

———1911b. Wieder ein Ostasiate von Helgoland. *Orn Mber* 19: 14-15.

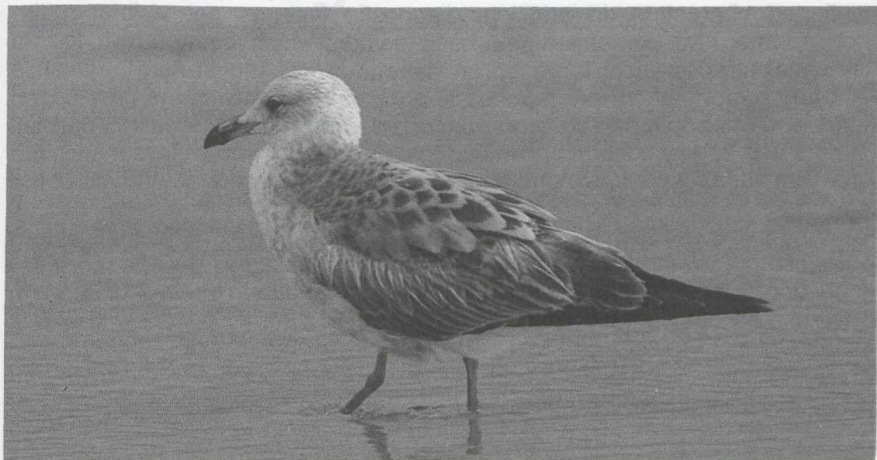
Wild Bird Society of Japan 1982. *A field guide to the birds of Japan*. Tokyo.

Leen van Ree, *Vogelringstation Nebularia, Schuwacht 130, 2941 EH Lekkerkerk*
Arnoud B van den Berg, *Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid*

mystery photographs

24 The bird depicted in mystery photograph 24 is obviously an immature gull *Larus*. Size is never easy to judge on a solitary individual, especially one that is wading. But despite the fact that the legs look thin and weak both the jizz and the dimensions and appearance of the bill clearly show it to be one of the larger species. Those very tatty looking wing coverts, especially the medians, indicate a spring or summer bird whilst the scaly appearance of the mantle and scapulars surely indicates a first-year.

74 Audouin's Gull *Larus audouinii* in first-winter plumage, Spain, February 1986 (Ed J Mackrill)

The bird is slightly angled away from the observer but it is obvious that the bill is heavy, well angled at the gonys and distinctively marked with its dark tip and cutting edge. The strikingly whitish head is interesting and appears slightly 'snoutish' and peaked behind the eye. It seems much whiter than the usual first-year large gulls. The underparts are also unusually white with little darker marking visible anywhere but this is variable and is more especially true of the belly and undertail-coverts. Finally, for a large gull, the mantle and scapulars are especially interesting as these are obviously grey with prominent dark centres. What large gull has any pure grey on the upperparts in first-winter plumage? And apart from being thin those legs are grey aren't they?

Mystery photographs are not supposed to be easy and the fun now begins as we try to find a first-year gull that possesses this rather unusual combination of field characters. Before you waste time looking through handbooks and field guides I must point out that to the best of my knowledge this plumage has never been accurately depicted or described.

What we actually have here is a first-winter Audouin's Gull *L audouinii* which was photographed by the author on the beach near Tarifa, Cadiz, Spain, in February 1986. Most young gulls do not look as worn as this on the coverts until at least May but this species is a bit exceptional in that it can look like this as early as January. The fact that it is the median coverts which are the most worn and which are replaced as early as May, long before the greater coverts, is probably related to the species specialised feeding habits. This plumage will have been acquired by November.

The structure and behaviour of Audouin's Gull has been described by Grant (1986), who also described all plumages except those of first-winter and first-summer. An observer encountering an Audouin's Gull, will most probably find it associating with other large gulls but tending to stay slightly away from the flock. It averages slightly smaller in appearance than the other large gulls and this fact will initially draw attention to it. Identification is then easy based on the above mentioned characters. In addition, diagnostic features not visible in the photograph are the unmoulted hind-neck feathers which, being brown, form a distinctive half collar which is present on many birds until August. Also the juvenile back and rump feathers are retained and these contrast with the grey-based mantle and white uppertail-coverts as the bird flies off. The almost entirely dark tail feathers and largely uniform brown upperwings are well known field marks, the latter with variably contrasting median coverts depending on the month of the year.

Few Audouin's Gulls of this age are to be seen anywhere within the western Palearctic but with the spectacular population increase this decade more are being recorded and anyone walking the beaches of southern Spain or Morocco in winter should look out for them.

reference

Grant, P J 1986. *Gulls: a guide to identification*. Second edition. Calton.

Ed J Mackrill, Welton-le-Marsh, Spilsby, Lincolnshire PE23 5SY, UK

Mystery photograph 25. Solution in next issue.

mededelingen

Stellers Eider op Schiermonnikoog in april 1986 Op 13 april 1986 liep ik om 9:00 met M Klomps en drie andere vogelaars op het strand aan de noordwestzijde van Schiermonnikoog Fr. Het was zwaar bewolkt en er stond een vrij krachtige zuidwestenwind. Onze aandacht werd getrokken door een donkerbruine eend die in snelle vlucht langs ons vloog. Hij had een vreemde bultige kop die aan een Brilduiker *Bucephala clangula* deed denken. De vogel landde voor ons op het water. Bij het neerstrijken was op beide vleugels duidelijk een blauwe spiegel zichtbaar die met witte randen aan voor- en achterzijde was afgezet, zoals bij een Wilde Eend *Anas platyrhynchos*. De spiegel en de witte randen waren ook bij de zwemmende vogel duidelijk zichtbaar. Voor het overige leek de eend erg donker. De bultige kop viel nog steeds op, maar toen de eend draaide en tegen de wind in ging zwemmen, zag de kop er ineens plat uit en gaf de vogel daardoor een Eider *Somateria mollissima*-achtig aanzien. Wel viel op dat het kopprofiel minder 'gestroomlijnd' was dan bij een Eider, het voorhoofd was als het ware met een

FIGUUR 1 Stellers Eider *Polysticta stelleri*, Schiermonnikoog, Friesland, april 1986 (Ronald P Sinoo)

zondag 13 april 1986
„Slufter,” Schiermonnikoog

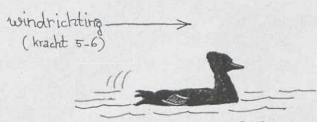
windrichting
(kracht 5-6)

in de vlucht (laag naar water)
valt rare, bultige kop op.
steil voorhoofd, verhoogd achterhoofd.

Vliegbeeld door geprofileerd
kopprofiel en snelle vlucht
eender als van Brilduiker of
Zwarte zee-eend dan van
Eidereend ♀.

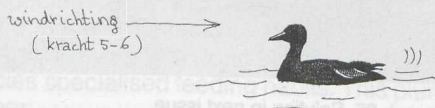
bij landen op
het water valt
blauwe spiegel op,
witomrand als
bij ♀ Wilde
eend.

windrichting
(kracht 5-6)

duikend als Eidereend
(met vleugels uit,
punten zichtbaar
voor het onder-
duiken.)

windrichting
(kracht 5-6)

Van bultige kop is bij
tegenwind geen sprake meer!

Kopprofiel lijkend op dat van ♀
Eidereend, echter iets meer
overgang van snavel naar voor-
hoofd (voorhoofd lijkt duidelijk iets
steiler dan bij ♀ Eidereend).

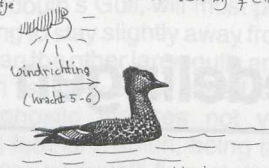
Windrichting
(kracht 5-6)

Achterside kop.
Dikke, warrige
en oprijgende,
smaller kraantje

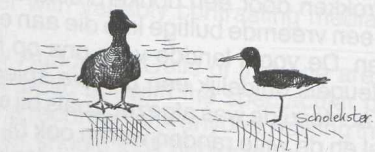
Of antoe zich
uit het water
oprichtend
en met de
vleugels klappend

Schuim van achteren
vallen beide blauwe
vleugel spiegels met witte
randen op. Vogel ligt breed
op het water, als Eidereend.
Wind doet flankveertjes voor
vleugelboeg, opwaaien (bij),
en bukt op achterhoofd valt ook
nu weer duidelijk op.

Windrichting
(kracht 5-6)

Tijdens opklaring even zor op
de zwemmende vogel. Vrij licht-
bruine flanken met zwarte vlekjes
als van Eidereend ♀ nu zichtbaar.
Blauwe spiegel met witte randjes
nu prachtig zichtbaar. Steil
achterhoofd niet nader te omschrijven.
Snavel leek korter dan van Eidereend.
Snavelafcheiding (verschil tussen Stellers
Eidereend en Eidereend) niet duidelijk genoeg
kunnen zien (ongeveer als getekend, maar
niet doorslaggevend als herkenningcriterium).

Groottevergelijking

met Scholekster. Toen de eend het strand op waggelde,
deed hij dat in de directe nabijheid van 3 Scho-
leksters, die aan het water stonden. Toen viel
op, dat de eend duidelijk kleiner moest zijn dan
een ♀ Eidereend. Ongeveer Brilduikergrootte.

Vogel x

Scholekster

lichte knik door de snavel onderbroken. Ook leek de snavel korter dan bij een Eider.

De vogel was goed zichtbaar door onze 7x en 8x vergrotende kijkers. Hij zwom op een kleine 50 m van ons vandaan in een 'sluffer' voor een zandbank. Als gevolg van het afnemende tij was het water hier vrij rustig. De vogel zwom alleen en was niet bijzonder schuw. Hij dook een paar keer, waarbij de vleugels voor het ondergaan iets werden gespreid. Ook richtte hij zich af en toe uit het water op en klapte met de vleugels. Hij zwom evenwijdig aan de kustlijn met de wind mee in noordoostelijke richting en wij volgden te voet over het strand, waarbij de afstand tot de vogel gelijk bleef. Na c 100 m hield de eend wat in en koerste naar het strand. Terwijl ik aan kwam lopen waggelde de eend het strand op. Ik kon naderen tot c 40 m. Vlak bij de eend stonden drie Scholeksters *Haematopus ostralegus*, zodat een groottevergelijking mogelijk werd. Hieruit bleek dat de vogel duidelijk kleiner was dan een vrouwtje Eider. De vogel pikte wat in de aangespoelde drab en koos vervolgens weer zee. Terwijl hij het water in liep vielen de blauwe vleugelspiegels weer op. Tijdens een korte opklaring, waarbij de zon even doorkwam, zag de vogel er wat lichter uit en waren de bruine flanken met zwarte vlekken te zien, zoals bij een vrouwtje Eider. De vogel zwom verder het water in en vloog vrij plotseling op, wat erg gemakkelijk leek te gaan, en verdween in noordoostelijke richting.

Na raadpleging van onze veldgidsen kwamen wij tot de conclusie dat wij een vrouwtje Stellers Eider *Polysticta stelleri* hadden gezien. De waarneming werd door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna aanvaard en was het tweede geval voor Nederland. Het eerste geval betrof een mannetje dat van 1979 tot en met 1982 jaarlijks in de Waddenzee werd waargenomen en in het voorjaar van 1979, 1981 en 1982 eveneens op Schiermonnikoog (van den Berg 1982). Ten westen van Denemarken is de Stellers Eider nog steeds een zeldzame verschijning. Behalve het mannetje van 1979-82 in het Nederlandse waddengebied, werd ten minste nog één mannetje waargenomen in het in de BRD gelegen deel van de Waddenzee in 1975, 1977, 1979 en 1981. Daarnaast zijn er in de BRD enkele gevallen uit de vorige eeuw (Hill 1982). In het zuidelijke en westelijke deel van de Oostzee is gedurende de afgelopen 20 jaar het aantal waarnemingen van de Stellers Eider flink toegenomen. Dit betreft hoofdzakelijk overwinterende vogels. Het lijkt erop dat de Nederlandse vogels afkomstig zijn van deze winterpopulaties in de Oostzee (cf van den Berg).

summary

STELLER'S EIDER ON SCHIERMONNIKOOG IN APRIL 1986 On 13 April 1986, a female Steller's Eider *Polysticta stelleri* was observed on Schiermonnikoog, Friesland. This constituted the second record for the Netherlands. The first was a male which was seen in the Waddensea-area during 1979-82.

verwijzingen

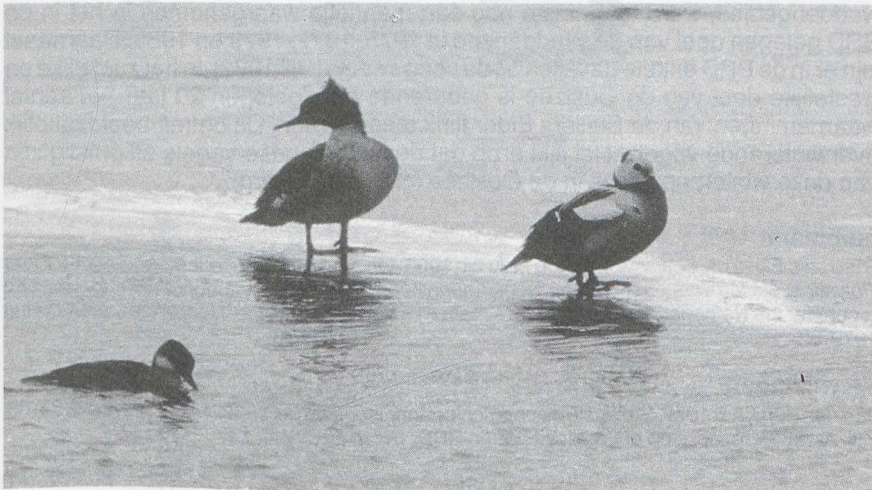
van den Berg, A B 1982. Stellers Eider op Schiermonnikoog in mei 1982. *Dutch Birding* 4: 84-86.
Hill, A 1984. Occurrence of Steller's Eider in BRD. *Dutch Birding* 4: 139.

Ronald P Sinoo, 't Harde 1, 1223 KH Hilversum

Stellers Eider bij Lelystad in januari 1987 Op 28 januari 1987 ontdekte Kees Breek 's ochtends bij de Houtribsluizen te Lelystad Fl een adult mannetje Stellers Eider *Polysticta stelleri*. De vogel bevond zich samen met 100-en duikeenden, zaagbekken en ander waterwild in een stuk open water van het overigens vrijwel dichtgevroren Markermeer. Na enige tijd vloog de eend op. KB kon hem niet dadelijk terugvinden, maar Klaas Eigenhuis, die van de waarneming op de hoogte was gebracht, zag de eend in het begin van de middag weer op dezelfde plaats als waar hij 's ochtends was gezien. Daarna werd de Stellers die dag nog door verscheidene andere vogelaars gezien en gefotografeerd. Mogelijk werd hij de volgende dag 's ochtends nog vliegend gezien, maar nadien werd hij in ieder geval niet meer aangetroffen.

De Stellers Eider was groter dan een Nonnetje *Mergus albellus*, maar kleiner dan een Wilde Eend *Anas platyrhynchos*. Hij had een enigszins rechthoekige kop en een stevige driehoekige snavel. Het verenkleed vertoonde een fraaie en opvallende kleur en tekening. De kop was hoofdzakelijk wit, de bovendelen waren zwart met wit en de borst en flanken oranjebruin. De groene vlek voor het oog, zwarte vlek rond het oog, groene 'bultjes' op het achterhoofd, zwarte keel, zwarte nekbands en zwarte stip op de zijborst gaven de vogel een bont uiterlijk. Tijdens het zwemmen liet hij de vleugels meestal iets afhangen, waardoor een groot wit vleugelveld zichtbaar werd. De vogel dook veelvuldig en deed dit snel en behendig met gespreide vleugels. Hij leek zich enigszins te hebben aangesloten bij een groepje Grote Zaagbekken *M merganser* en vloog met hen mee als ze opvlogen. In de vlucht bleek de buik donkerbruin te zijn; rug, stuit en staart waren zwart en de gehele voorvleugel en een deel van mantel en schouder wit. Het

75 Stellers Eider *Polysticta stelleri* met Nonnetje *Mergus albellus* en Grote Zaagbek *M merganser*, Houtribsluizen, Flevoland, januari 1987 (C J Breek)

donkerblauwe speculum had een witte achterrand en was aan de voorzijde door het witte vleugelveld begrensd. De ondervleugel was wit.

De Stellers Eider bij Lelystad betekende het derde geval voor Nederland. Het eerste betrof een mannetje dat van 1979 tot en met 1982 in de Waddenzee werd waargenomen, het tweede een vrouwtje dat op 13 april 1986 langs het strand van Schiermonnikoog Fr werd gezien (van den Berg 1982, Sinoo 1987). De aanwezigheid van de vogel kan mogelijk worden verklaard doordat de Oostzee, waar de laatste jaren enkele 100-en Stellers Eiders overwinteren, in januari 1987 grotendeels was dichtgevroren.

summary

STELLER'S EIDER AT LELYSTAD IN JANUARY 1987 On 29 January 1987, an adult male Steller's Eider *Polysticta stelleri* was present in a stretch of open water in the frozen Markermeer near Lelystad, Flevoland. This was the third record of Steller's Eider for the Netherlands.

verwijzingen

van den Berg, A B 1982. Stellers Eider op Schiermonnikoog in mei 1982. *Dutch Birding* 4: 84-86.
Sinoo, R P 1987. Stellers Eider op Schiermonnikoog in april 1986. *Dutch Birding* 9: 115-117

C J (Kees) Hazevoet, Kerkstraat 380, 1017 JB Amsterdam
Edward J van IJzendoorn, Derde Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

Opnieuw Kleine Trappen in Nederland Na de verschijning van een Kleine Trap *Tetrax tetrax* bij Lage Zwaluwe Nb in februari en maart 1983 (de Knijff & Vink 1985) werden in 1986-87 opnieuw Kleine Trappen waargenomen. In 1986 verbleef een exemplaar van 19-20 januari bij Zeewolde Fl en Nijkerk Gld (Haak & Opdam 1986). Op 28 januari 1987 ontdekte Bert van Dijk een Kleine Trap bij Abbenbroek Zh. Beide gevallen werden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna aanvaard. Er zijn thans 36 gevallen van de Kleine Trap in Nederland, waarvan 19 sinds 1900. Alleen de drie laatste gevallen waren veldwaarnemingen. Alle voorgaande betroffen vondsten, de laatste in 1959.

Muerza (1985) publiceerde een determinatietabel waarmee de bepaling van leeftijd en geslacht bij Kleine Trappen mogelijk is. De bepaling is voornamelijk gebaseerd op kleur en patroon van de vleugelveren. Belangrijk is dat niet alleen adulte, maar ook eerste winter mannetjes een verkorte vierde handpen hebben. Dit is in tegenstelling tot hetgeen zowel Glutz von Blotzheim *et al* (1973) als Cramp & Simmons (1980) vermelden. De niet-verkorte vierde handpen en de slechts kleine subterminale zwarte vlekjes op de armpennen maken het mogelijk de vogel van Lage Zwaluwe als eerste winter vrouwtje te determineren. De vogel van Zeewolde en Nijkerk was op grond van de verkorte vierde handpen een mannetje. De afwezigheid van zwarte subterminale banden op de armpennen wijst op een eerste winter vogel. De Kleine Trap van Abbenbroek werd niet gefotografeerd en te kort gezien om een uitspraak te kunnen doen over leeftijd en geslacht.

summary

NEW RECORDS OF LITTLE BUSTARD IN THE NETHERLANDS Since the record of a Little Bustard *Tetrax tetrax* at Lage Zwaluwe, Noordbrabant, in February and March 1983, two more birds were observed. One was seen at Zeewolde, Flevoland, and Nijkerk, Gelderland, from 18-20 January 1986, whilst another bird was observed at Abbenbroek, Zuidholland, on 28 January 1987. There are now 36 records of Little Bustard in the Netherlands, including 19 during this century. Only the last three were sight-records, all previous ones being collected. With the help of recently published sexing and ageing criteria it was possible to identify the bird at Lage Zwaluwe as a first-winter female, and the bird at Zeewolde and Nijkerk as a first-winter male. The bird at Abbenbroek was not seen well enough to allow sexing and ageing.

verwijzingen

Cramp, S & Simmons, K E L 1980. *The birds of the western Palearctic* 2. Oxford, Londen & New York.

Glutz von Blotzheim, U N, Bauer, K M & Bezzel, E 1973. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 5. Frankfurt am Main.

Haak, M & Opdam, M 1986. Kleine Trap langs het Nulderpad in januari 1986. *Grauwe Gans* 2: 91-92.

de Knijff, P & Vink, A 1985. Kleine Trap bij Lage Zwaluwe in februari en maart 1983. *Dutch Birding* 7: 96-98.

Muerza, C O 1985. A guide to sexing and ageing Little Bustards. *Bustard Studies* 2: 173-178.

Peter de Knijff, Cederstraat 37, 2404 VC Alphen aan den Rijn

Brown-headed Gull in Israel in May 1985 On 12 May 1985 we were watching Black-headed *Larus ridibundus* and Slender-billed Gulls *L genei* at the salt ponds near Eilat, Israel, when HS noted an aberrant small gull amongst them. We watched it for c 40 minutes and obtained excellent views of it both in flight and on the ground at ranges down to seven metres and provisionally identified it as a first-summer Brown-headed Gull *L brunnicephalus*. Later reference to Harrison (1983) and Inskipp & Inskipp (1985) confirmed the identification.

SIZE & SHAPE Slightly bulkier than Black-headed Gull and clearly larger; closer in size to Slender-billed, but not as long-legged. Bill length intermediate between these two species but noticeably thicker and stouter than either, with prominent gonys.

HEAD Mainly white with dusky eye-mark and dark ear-spot. Area in between these lightly marked, overall impression being of down-curved mask. Crown and nape faintly marked greyish.

UPPERPARTS Mantle, scapulars and back pale grey, slightly paler than Black-headed, very close in tone to Slender-billed. Rump white.

UNDERPARTS All white.

WING When perched primaries blackish, contrasting strongly with pale grey upper-

parts. In flight upperwing pattern very striking: primaries and secondaries extensively black, contrasting sharply with pale grey wing coverts. Median and lower lesser coverts slightly darker, brownish grey, forming faint carpal bar. Primary coverts and bases of inner primaries palest parts of upperwing, creating pale patch on carpal area. Underwing pattern similar to upperwing but regimes browner, contrasting less with whitish underwing coverts.

TAIL White with thin blackish subterminal band.

BARE PARTS Iris and orbital ring dark. Bill orange-red, distal third blackish. Leg dark brownish-red, darkest at knee.

FIGURE 1 Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus*, Israel, May 1985 (Killian Mullarney; after sketches by Hadoram Shirihai)

The Brown-headed Gull is a smallish gull, slightly larger, stockier and stouter-billed than Black-headed Gull. The most distinctive feature of the first-summer bird at Eilat was the combination of solid black outer primaries continuing as a broad band across the tips of the inner primaries and the black secondaries, and a paler patch on the primary coverts and bases of the inner primaries. These created a very distinctive upperwing pattern with an unbroken black trailing edge from wing tip to body.

When fresh, Brown-headed Gull's secondaries and inner primaries are tipped white in the first year, but these white tips were worn away on the bird at Eilat. At rest, the bird could have been mistaken for a first-winter or first-summer Mediterranean Gull *L. melanocephalus*. The most useful differences were the less distinctly masked look than in typical Mediterranean, and the slightly longer bill. The shape of the head was closer to that of Slender-billed Gull. In flight the unbroken black trailing edge and striking pale patch on the carpal area produced a pattern very different from that of first-year Mediterranean Gull. Photographs, sketches and descriptions of Brown-headed Gulls in the same plumage and at the same time of the year from the Far East showed the same features as the bird at Eilat. Most of them had the distinctive wing pattern of completely black regimes, though the white patch on the primary coverts and basal inner primaries varied between individuals.

The observation at Eilat constitutes the first record of Brown-headed Gull in the western Palearctic. The breeding range of this Asiatic species extends west to the eastern shore of the Caspian Sea, and it winters as far west as the Persian Gulf and the southern coast of the Arabian peninsula (Harrison). The appearance of a Brown-headed at Eilat is therefore not unexpected.

Thanks are expressed to the Nature Reserves Authority and the International Birdwatching Center, who sponsored our field work at Eilat. Peter Grant and Urban Olsson commented on a draft of this note and the latter and Killian Mullarney provided photographs, sketches and descriptions of Brown-headed Gulls. Richard Mart, Killian Mullarney and Geoffrey Brown brought this note to its present form.

references

Harrison, P 1983. *Seabirds: an identification guide*. Beckenham.

Inskipp, C & Inskipp, T 1985. *A guide to the birds of Nepal*. London & Sydney.

Hadoram Shirihi, International Birdwatching Center, PO Box 774, Eilat, Israel
Anders Jonsson, Sofiaparken 2A, 222 41 Lund, Sweden
Nina Sebba, Bzel 13 St, Herzeliya, Israel

Noordse Stern in onvolwassen kled te Harlingen Op 10 juli 1986 fotografeerde ik op de Noorderpier te Harlingen Fr een Noordse Stern *Sterna paradisaea* in onvolwassen kled. De vogel werd gedetermineerd aan de hand van het formaat van de snavel, de lengte van de poten en staart, alsmede op grond van het feit dat de buitenste zes handpennen, die in zit voorbij de staartpunt staken, gelijkmatig van kleur en dus van één generatie waren. Zoals bekend heeft de Noordse Stern, in tegenstelling tot de Visdief *S hirundo*, geen staffelrui waarbij abrupte overgangen van licht- en donkergrijze handpennen te zien zijn.

76 Noordse Stern *Sterna paradisaea* in onvolwassen kled, Harlingen, Friesland, juli 1986 (Joop Jukema)

De laatste jaren zie ik te Harlingen regelmatig enkele onvolwassen Visdieven (Jukema 1984), maar dit was de eerste keer dat ik een onvolwassen Noordse Stern zag.

summary

ARCTIC TERN IN IMMATURE PLUMAGE AT HARLINGEN On 10 July 1986, an Arctic Tern *Sterna paradisaea* in immature plumage was photographed at Harlingen, Friesland. Immature Common Terns *S hirundo* are observed regularly at this location, but this was the first time an immature Arctic Tern was seen here.

verwijzing

Jukema, J 1984. Visdieven in eerste wisselkleed te Harlingen. *Dutch Birding* 6: 132-133.

Joop Jukema, Haerdawei 44, 8854 AC Oosterbierum

Bird records in Georgian SSR In the 1980s Finnish birders regularly visited the Black Sea coast of the Georgian SSR. On 3 October 1984, on the shore of Batumi, near the border of Turkey, M Leivo, O Nyysönen, J Pirhonen, H Räsänen and I were watching foraging flocks of Slender-billed Gulls *Larus genei* and Sandwich Terns *Sterna sandvicensis*, with a Mediterranean Gull *L melanocephalus* also present, when we noticed a rather large gull, larger than Slender-billed but smaller than Yellow-legged Gull *L cachinnans*, gliding buoyantly towards us northward along the shore. The bird passed within 50 m distance and was immediately identified as an adult Audouin's Gull *L audouinii* by its strong, dark red bill with diffuse black subterminal band and pale yellowish tip, dark eyes, sloping forehead, slender body structure, narrow wings, pale grey upperparts and coverts and black wingtips with small white mirrors to the tips of the primaries. The upperparts were paler than those of Yellow-legged. The rest of the plumage including the head and tail was pure white. In the literature, we could not find any record of Audouin's Gull for the Black Sea or the USSR (cf Flint *et al* 1984). Another gull species, Kittiwake *Rissa tridactyla*, apparently is a regular winter visitor to the eastern Black Sea as there are a number of April records in recent years. For example, on 11 April 1984 one adult was seen at Batumi (Sampsca Cairenius *in litt*). Observations at Sochi, just north of Georgia, in 1985 included four second calendar-year birds on 8 April, five including three adults on 10 April and one second calendar-year bird on 11 April (Leivo 1986). On 14 April 1984, a Spur-winged Plover *Hoplopterus spinosus* was seen flying west at Batumi (Sampsca Cairenius *in litt*). Flint *et al* mention only one previous record of this species in the USSR: at Odessa, Ukrainian SSR, in 1837.

references

- Flint, V E *et al* 1984. *A field guide to the birds of the USSR*. Princeton.
Leivo, M 1986. Sään armoilla Sotshissa. *Siipirikko* 13: 90-96.

Petri Hottola, Puronsuunkatu 4 A 1, 80160 Joensuu, Finland

brieven

Winter breeding of Night Heron in Europe I have read with interest the note by Oreel (1987) on the find of a juvenile Night Heron *Nycticorax nycticorax* of supposed African origin in Cyprus in April 1984. The acknowledgements for help received included the names of several experts and would certainly imply that no reference to winter breeding of Night Heron in Europe has been overlooked. Therefore, the following observation seems of interest.

On 1 April 1987 I visited a small, mixed heronry on an island close to the eastern bank of the Guadalquivir c 10 km south of Sevilla, Andalusia, Spain. Accompanying me on the visit were Monica Mackrill, Ole Thorup and Frank Ward. The main breeding species was Cattle Egret *Bubulcus ibis* with fewer Little Egrets *Egretta garzetta* and a minimum of 18 pairs of Night Herons. Many of the Night Herons had large young in the vicinity of the nests and as one juvenile was observed to fly c 40 m it may have been that all of the young birds present were capable of flight. Certainly they all seemed to be in full juvenile plumage. No plumages other than adult and juvenile were observed. Conditions were not entirely favourable for making accurate counts and care was taken not to disturb the breeding herons but it was estimated that a minimum of 12 juveniles were present. The age of the juveniles indicates that the adult birds must have started breeding in January.

Oreel, understandably, supposed that the Cyprus individual did not originate from Europe on the basis of there being no winter breeding records from that area and that juveniles seen along the Nile, Egypt, in March 1985 were of Afrotropical origin. I would suggest that if Night Herons begin breeding in January in southwestern Spain then they could equally well do so in the Nile delta so that Oreel's remarks concerning Night Herons from south of the Sahara no longer apply.

reference

Oreel, G J 1987. Probable African Night Heron in Cyprus in April 1984. *Dutch Birding* 9: 16-17.

Ed J Mackrill, Welton-le-Marsh, Spilsby, Lincolnshire PE23 5SY, UK

Moult and identification of South Polar Skua Mystery photograph 22 (*Dutch Birding* 9: 13-14, 1987) showed a non-adult South Polar Skua *Stercorarius maccormicki* of the intermediate phase (*sensu* Spellerberg 1970) or the light phase (*sensu* Devillers 1977). It is in heavy wing moult, missing two or three inner primaries. The fact that the photograph was taken in August eliminates juvenile Great Skua *S skua* which has a different timing of moult, whereas Great Skua in summer plumage should show pale streaks on nape and neck. It is, however, not certain whether these streaks are evident in adult winter or immature Great Skua. Salomonsen (1976) presumed that the large conspicuous gap in the wing resulting from the simultaneous growth of several remiges should be regarded as

an important field-identification feature for South Polar Skua. In its northern winter-quarters, this long-distance migrant (possibly only non-adults are involved) has to undergo a complete wing moult in a short period of time so that it takes place more rapidly than in Great Skua.

Although average tarsus length is distinctly smaller in South Polar than in Great Skua, the bill is virtually identical in length (cf Devillers). In juvenile South Polar Skua the bill is distinctly bicoloured (Balch 1981). Sometimes, however, the bill of juvenile Great might appear bicoloured as well.

references

- Balch, L G 1981. Identifying skuas in the ABA area. *Birding* 13: 190-201.
 Devillers, P 1977. The skuas of the North American Pacific coast. *Auk* 94: 417-429.
 Salomonsen, F 1976. The South Polar Skua *Stercorarius maccormicki* Saunders in Greenland. *Dansk orn Foren Tidsskr* 70: 81-89.
 Spellerberg, I F 1970. Body measurements and color phases of the McCormick Skua *Catharacta maccormicki*. *Notornis* 17: 280-285.

Klaas J Eigenhuis, Seringenstraat 6, 1431 BJ Aalsmeer

Prominence of supercilium in Treecreeper In his solution to mystery photograph 23 (*Dutch Birding* 9: 63-65, 1987), Hans Schekkerman suggested that on the depicted Treecreeper *Certhia familiaris* the paleness of the supercilium

- 77 Treecreeper *Certhia familiaris*, Wieringerwerf, Noordholland, January 1987 (Arnoud B van den Berg)

was partly obscured by the position of the feathers relative to the observer. This is confirmed by a second photograph of the same individual taken from a different angle on the same day. From this photograph, not only the prominent supercilium but also the long hind claw and the extensive dark on the sides and tip of the bill can be judged better.

Apart from the relative short bill length and long white supercilium, the clean pale underparts can be seen, characteristic for the northern subspecies *C f familiaris*. So far, there are no definite records for the Netherlands of *C f britannica* of the British Isles or *C f macrodactyla* of central Europe, which breeds in neighbouring Belgium and FRG.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

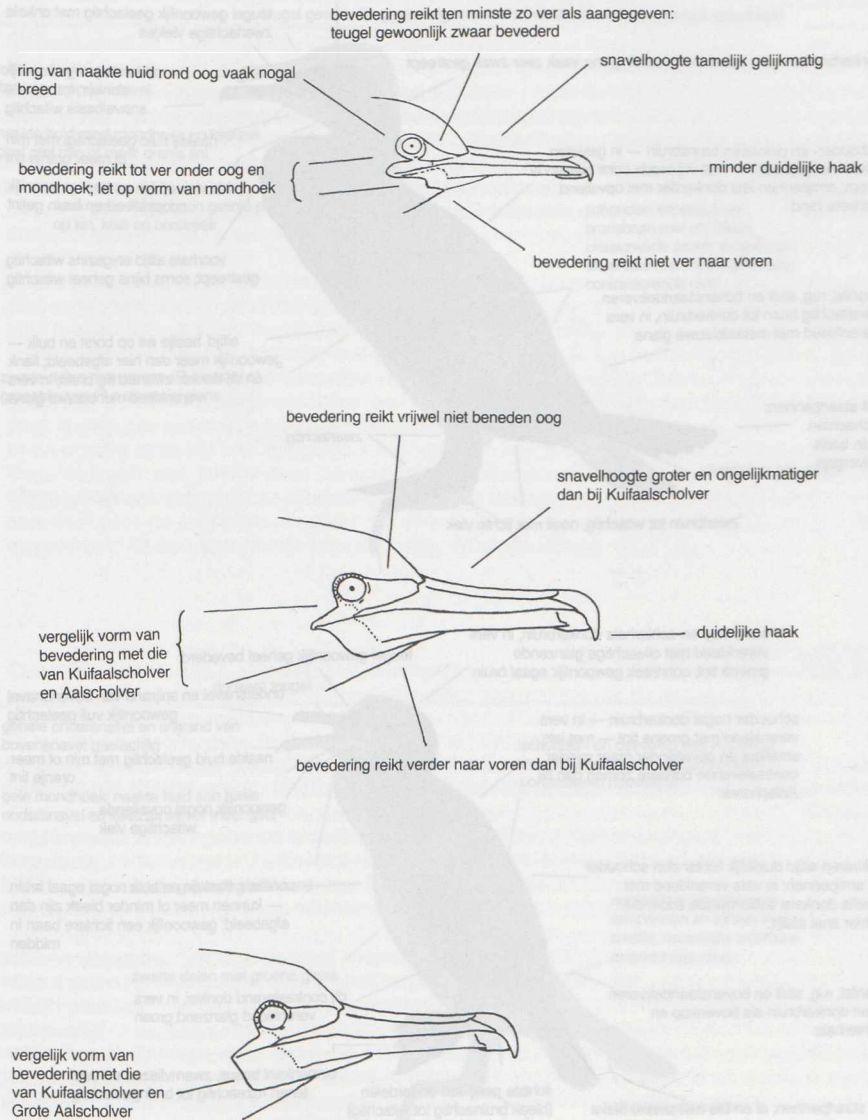
varia

Aalscholver en Kuifaalscholver De Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristotelis* verblijft jaarlijks in kleine aantallen langs de Noordzeekust, meestal niet noordelijker dan IJmuiden Nh. Vogels in juveniel en winterkleed zijn soms moeilijk te onderscheiden van Aalscholwers *P carbo*. De verschillen worden samengevat in de figuren 1-5, die eerder werden gepubliceerd in *Vår Fågelvärld* 44: 325-350, 1985. REDACTIE

FIGUUR 1 Bovenaanzicht van vleugel van Aalscholver *Phalacrocorax carbo* (links) en Kuifaalscholver *P aristotelis* (rechts) in juveniel kleed (Per Alström)

FIGUUR 2 Vooraanzicht van vleugel van Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristotelis* (boven) en Aalscholver *P carbo* (onder) in juveniel kleed (Per Alström)

FIGUUR 3 Verschillen in naakte delen bij Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristotelis* (boven), Grote Aalscholver *P carbo carbo* (midden) en Aalscholver *P carbo sinensis* (onder) (Per Alström).

FIGUUR 4 Kenmerken van Aalscholver *Phalacrocorax carbo* (boven) en Kuifaalscholver *P. aristotelis* (onder) in juveniel kleed. Let ook op verschil in vorm van kop en snavel (*Per Alström*).

FIGUUR 5 Kenmerken van Aalscholver *Phalacrocorax carbo* (boven) en Kuifaalscholver *P aristotelis* (onder) in adult winterkleed (Per Alström).

dba-nieuws

25% korting op British Birds Ook in 1988 komen *Dutch Birding*-abonnees in aanmerking voor een korting van niet minder dan 25% op de abonnementsprijs van *British Birds*. Hierdoor kost een abonnement op *British Birds* voor *Dutch Birding*-abonnees slechts UK£ 18,75. Verzeker u van toezending van beide toonaangevende vogeltijdschriften door gebruik te maken van deze voordelige aanbieding! *British Birds* verschijnt maandelijks en voor proefnummers kan men zich wenden tot Mrs Erika Sharrock (Fountains, Park Lane, Blunham, Bedford MK44 3NJ, UK).

recensies

D VON KNORRE *et al.* 1986 *Avifauna der Deutschen Demokratischen Republik 3. Die Vogelwelt Thüringens*. Aula-Verlag (Postfach 1366, 6200 Wiesbaden, FRG). 339 pp. ISBN 3-89104-427-5. DM 49.

This is the third volume in a series of comprehensive avifaunas covering the major provinces of the GDR. Style, lay out and page volume are almost identical to the first two volumes, which dealt with the northern provinces Mecklenburg (1977; third edition 1986) and Brandenburg (1983). Thüringen is a hilly, mostly forested area in the south-west of the country, c 300 km inland from the Baltic Sea.

A 27-page introduction on habitats, ornithological history, fossil records, biogeography and bird protection is followed by 426 detailed but concisely written species accounts. Where appropriate, distribution maps, tables and graphs supplement the text, which is very fully referenced. The accounts are based on data from a larger number of observers, covering well over 100 years (up to 1981), and systematic breeding bird surveys in 1978-81. A two-page appendix lists important new findings up to 1985. The data on long-term changes in abundance, although of varying accuracy, are especially valuable and document, as elsewhere in central Europe, a dramatic decline in diversity of the avifauna. The book is a valuable addition to the series and an important reference work for many years to come. For future volumes one would wish that the span between completion of the manuscripts and publication can be considerably reduced. A more generous use of graphs for illustrating abundance changes and seasonal patterns would greatly facilitate the use of the book. ANDREAS J HELBIG

NIGEL REDMAN & SIMON HARRAP 1987. *Birdwatching in Britain: a site by site guide*. Christopher Helm Publishers Ltd (Imperial House, 21-25 North Street, Bromley, Kent BR1 1SD, UK). 384 pp. ISBN 0-7470-2800-1. £ 12,95.

Dit boek geeft een beschrijving van 115 lokaties verspreid over Engeland, Wales en Schotland. Van elke 'site' worden gegevens verschaft over habitat, grootte van het gebied, eigenaar en de vogels die er te zien zijn. Daarna wordt aangegeven hoe men er komen moet en of men toestemming moet vragen of toegangsgeld moet betalen. Bij elk beschreven gebied is een duidelijk kaartje gevoegd waarop wegen, paden en observatiehutten zijn aangegeven. Indien van toepassing vindt men er ook informatie over het beste tijdstip van de dag en over gunstige weersomstandigheden voor een bezoek. Ten slotte worden ook andere interessante plekken in de omgeving vermeld, hetgeen het aantal genoemde lokaties op bijna 400 brengt. Vervolgens is een soortenlijst opgenomen met per soort gegevens over het voorkomen en verwijzingen naar de besproken lokaties.

Het boek is dus op twee manieren te gebruiken: als men een bepaalde soort wil zien kan snel een plek opgezocht worden waar men goede kans heeft te scoren en als men weet naar welke streek men toegaat kan snel informatie gevonden worden over de beste plekken.

Verder bevat het boek een kalender met een maandoverzicht van de soorten en de streken waar ze zich dan bevinden, een adressenlijst van vogelorganisaties en een index van de besproken gebieden. Op de schutbladen vindt men een in kaart gebracht overzicht van deze gebieden. Het werk is geïllustreerd met een groot aantal tekeningetjes van Craig Robson.

In de praktijk blijkt het principe goed te werken: een reeds door mij geplande fietstocht door Engeland won aan inhoud door bekendheid met bereikbare en interessante gebieden. De kaartjes voldoen prima en de informatie bleek ruim voldoende. Dit overzichtelijke boek is een aanwinst voor de anglofiele vogelaar en voor degenen die dat (nog) niet zijn biedt het de mogelijkheid tot een succesvolle kennismaking. ANNELIES RÖMER

CLAUDE CHAPPUIS. 1987. *Migrateurs et hivernants 1 & 2*. Uitgegeven door C Chappuis. De prijs per deel bedraagt f 25 of BF 500. Te bestellen door overmaking van dit bedrag plus f 3 of BF 55 verzendkosten op postrekening 41 48 343 (Nederland of 000-1592468-19 (België) ten name van Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Vaak merken we de aanwezigheid van steltlopers pas op wanneer we hun roep horen. Kennis van deze geluiden is dan ook een belangrijk hulpmiddel bij de determinatie. Slechts weinig *Dutch Birding*-lezers zullen moeite hebben Groenpootruiter *Tringa nebularia* of Zwarte Ruiter *T erythropus* op deze manier te herkennen. Maar hoevelen durven te beweren dat ze Poelruiter *T stagnatilis* of Terekruiter *Xenus cinereus* dadelijk aan het geluid herkennen? Dat zullen er aanzienlijk minder zijn. Evenzo zal de roep van Bonte Strandloper *Calidris alpina* of Kanoetstrandloper *C canutus* doorgaans weinig problemen opleveren. Moeilijker wordt het om een overvliegende Kleine *C minuta* of Temmincks Strandloper *C temminckii* aan de roep te herkennen. Dat dit zeer wel mogelijk is laten de opnamen op deze cassettes horen. Maar het zijn niet alleen de zeldzame of moeilijker soorten waarover we iets leren kunnen. Zo was ondergetekende verrast te horen hoeveel de nachtelijke roep van overvliegende Scholeksters *Haematopus ostralegus* lijkt op die van de Regenwulp *Numenius phaeopus*!

Het lijkt geen twijfel dat deze cassettes in een grote behoefte voorzien. Zowel geïnteresseerden in zeldzaamheden als trekcellers zullen er veel van hun gading op vinden. Om nog even bij de steltlopers te blijven: deze groep is vrijwel compleet vertegenwoordigd, waarbij ook enkele zelden gehoorde geluiden opvallen, zoals bijvoorbeeld de knorrende roep van de Kempphaan *Philomachus pugnax*. Natuurlijk zijn er roepjes te bedenken die we niet te horen krijgen, maar dat komt ongetwijfeld vooral omdat er eenvoudig geen opnamen van beschikbaar waren. De kwaliteit van de opnamen en het studiowerk (beiden van de hand van Claude Chappuis) op deze cassettes is zonder meer voortreffelijk. Deze immer actieve Fransman heeft inmiddels al voor

een omvangrijk oeuvre gezorgd (ongeveer 35 LP's), waarbij vooral de 13 platen met Westafrikaanse vogels (uitgebracht door *Alauda*) grote faam verwierven. Natuurlijk zijn er ook bij deze productie wel enkele kritische kanttekeningen te maken. Het is mooi dat we de roep van maar liefst zeven soorten piepers *Anthus* kunnen vergelijken, maar de opnamen van Grote Pieper *A richardi* en Duinpieper *A campestris* laten mijns inziens niet bepaald de geluiden horen waarmee we in onze streken geconfronteerd worden. Ook de roep van de Morinelplevier *Charadrius morinellus* die we hier beluisteren mocht ik nog nimmer in deze omgeving horen. Ook zou het nuttig geweest zijn om niet drie maar vier kwikstaarten *Motacilla* te kunnen horen en niet alleen Bonte Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca* maar ook Withalsvliegenvanger *F albicollis*. Het ontbreken van materiaal zal hier wel de oorzaak van zijn. Voor de goede orde laat ik hier nog de globale inhoud van de twee delen volgen. Deel één omvat een duiker *Gavia*, drie futen Podicipedidae, negen reigers Ardeidae, 35 zwanen, ganzen en eenden Anatidae, twee Buizerds *Buteo*, Kwartel *Coturnix coturnix* (roep!), Kraanvogel *Grus grus*, drie rallen Rallidae en — tamelijk overbodig — Flamingo *Phoenicopterus ruber roseus*. Deel twee beslaat 34 steltlopers, vier meeuwen Laridae, IJsvogel *Alcedo atthis* en 51 zangvogels. Bij elkaar bijna 150 soorten. C J HAZEVOET

PETER HARRISON. 1987. *Seabirds of the world: a photographic guide*. Christopher Helm Publishers Ltd (Imperial House, 21-25 North Street, Bromley, Kent BR1 1SD, UK). 317 pp. ISBN 0-7470-1401-9. £ 15, 95.

In het voorwoord maakt de auteur duidelijk dat dit boek bedoeld is om samen met zijn in 1983 verschenen *Seabirds: an identification guide* een set te vormen: één deel op de plank en één deel in de zak. Zowel uit opzet als formaat (half zo dik als de *identification guide* en ongeveer zo groot als *Dutch Birding*) blijkt dat deze nieuwe uitgave bedoeld is als degene om in de zak te hebben. Het boek is verdeeld in vier hoofdsecties: een inleiding over de opzet en over de verschillende zeevogelorden, de fotosectie, de soortteksten en een aantal determinatiesleutels. De teksten zijn zeer beknopt; er worden drie soorten per pagina besproken, waarbij de verspreidingskaartjes bij de tekst zijn geplaatst, wat ik een verbetering vind ten opzichte van de aparte kaartensectie in het eerste boek. De tekst beperkt zich vrijwel geheel tot de veldherkenning, verdeeld over identificatie, habits, distribution en similar species. Enkele typische kleden van de soort worden beschreven en verschillen met overeenkomende soorten aangegeven. Door de beknopte opzet komen onvolwassen kleden van bijvoorbeeld jagers Stercorariidae en meeuwen Laridae vaak niet goed uit de verf. Nieuwe informatie over de verspreiding of veranderde taxonomische inzichten zijn waar mogelijk verwerkt, zodat de soortindeling, tekst en verspreidingskaartjes hier en daar verschillen met die in het eerdere werk.

Het belangrijkste deel van het boek zijn echter de 152 pagina's met kleurenfoto's, die samen ongetwijfeld de meest complete collectie zeevogelfoto's vormen die tot dusver gepubliceerd werd. Werk van maar liefst 126 fotografen — waaronder verschillende Nederlanders — is hier bijeen gebracht. Per pagina zijn vier tot zes foto's afgedrukt, met vermelding van soort en waar mogelijk kleeid en maand van opname, en een verwijzing naar de tekst. Alle vogels op één pagina kijken of vliegen dezelfde kant op, hetgeen de rust van het beeld ten goede komt. Er zijn twee foto's per soort, vier voor fregatvogels Fregatidae, jagers en meeuwen. Vliegbeelden hebben de voorkeur gekregen boven zittende vogels. De kwaliteit is over het algemeen goed, al zijn sommige niet geheel scherp. Bij moeilijk te fotograferen pelagische soorten is dat geheel aanvaardbaar, maar bij algemene soorten als Noordse Pijlstormvogel *Puffinus puffinus* en Stormmeeuw *Larus canus* vraag je je toch af of wel genoeg moeite gedaan is een goede foto te bemachtigen. Waar slechts één of in het geheel geen foto's voorhanden waren, is de lacune aangevuld met tekeningen in kleur. Deze dissoneren niet al te veel met de rest.

Het gebruik van kleurenfoto's in veldgidsen heeft zijn voor en zijn tegen. Eén van de grote nadelen is dat slechts een beperkt aantal kleden en houdingen kan worden afgebeeld in verband met de beschikbare ruimte. Dit nadeel laat zich ook gevoelen in deze gids, waarbij foto's van de

meeste onvolwassen kleden van meeuwen en vele juveniele sterns Sternidae noodgedwongen ontbreken. Een voordeel is echter dat foto's vaak een goede indruk geven van de 'jizz' van een vogel. Daarin ligt dan ook de kracht van dit boek, speciaal omdat sommige van de platen in de *identification guide* te wensen overlieten wat betreft de houdingen van de afgebeelde vogels. Achterin het boek staan herkenningsleutels voor stormvogelachtigen Procellariiformes. Hier zijn zwartwit-tekeningen van op elkaar gelijkende soorten op één pagina bijeengebracht en de belangrijkste verschillen met pijltjes aangegeven. Toch zal men echter wel de behoefte voelen om een wat uitgebreidere tekst over de aangegeven verschillen na te slaan.

Al met al is dit boek door zijn grote collectie foto's een aardige aanvulling op de *identification guide* en het zal zijn weg naar de zeevogelliefhebbers wel vinden. Als veldgids vind ik het minder geslaagd, zeker wanneer los gebruikt van het eerdere werk. Waar Harrison voorstelt om de *photographic guide* mee het veld in te nemen en de *identification guide* als naslagwerk in de kast te houden, zou ik dat liever andersom doen ondanks het wat onhandelbaarder formaat van het laatstgenoemde boek.

Tenslotte mag niet onvermeld blijven dat de op pagina 150 afgebeelde juveniele Dougalls Stern *Sterna dougallii*, die in de bijgevoegde errata hernoemd wordt tot Visdief *S hirundo*, in werkelijkheid de in Vlissingen Z gefotografeerde hybride Visdief x Dougalls Stern betreft. HANS SCHEKKERMAN

Uzi Paz. 1987. *The birds of Israel*. Christopher Helm Publishers Ltd (Imperial House, 21-25 North Street, Bromley, Kent BR1 1SD, UK). 264 pp. ISBN 0-7470-2601-7. £ 19,95.

In de vorm van een soort mini-handboek is er thans een langverwacht up-to-date overzicht van de vogels van Israël verschenen. Zonder twijfel wordt daarmee in een grote behoefte voorzien: een check-list uit 1960 vermeldde 357 soorten, Uzi Paz behandelt er 466 en intussen zijn er alweer minstens zes nieuwe soorten waargenomen (onder andere Grote Kanoetstrandloper *Calidris tenuirostris*, Bruinkopmeeuw *Larus brunnicephalus*, Hume's Short-toed Lark *Calandrella acutirostris*, Zijdestaart *Hypocolius ampelinus* en Pied Stonechat *Saxicola caprata*). Na een aantal inleidende hoofdstukken over status, trekroutes, biotopen, geografische verspreiding en de invloed van de mens, volgt een uitgebreide opsomming van alle in Israël waargenomen soorten. Een beschrijving van enkele goede vogelgebieden, een literatuur-overzicht en een index besluiten het boek. Yossi Eshbol leverde 60 kleurfoto's (hoofdzakelijk broedvogels) die samen met 29 zwartwit-tekeningen van Chris Rose het geheel tot een bijzonder goed ogend boek maken, gemakkelijk leesbaar en vol nuttige informatie voor zowel nieuw- als terugkomers. Erg interessant zijn de aangegeven verbanden tussen vogelpopulaties enerzijds en landbouw-, veeteelt-, jacht- en legeractiviteiten anderzijds.

Ook op goede boeken valt doorgaans wel iets af te dingen. De tekening van *Sylvia leucomelaena* laat een te grijze staart zien. De foto's zijn nogal 'statisch', veelal bij het nest en buiten Israël (Tiran in Egypte) genomen. Ook in het miskennen van bijvoorbeeld Niels Krabbe's inspanningen zou men een nationalistisch trekje kunnen zien. Hierdoor blijft onder andere de Roodkeelstrandloper *C ruficollis* van mei 1977 onvermeld. Andere omissies doen vermoeden dat er nog het nodige schort aan de communicatie tussen de verschillende ringers en ornithologen die in Israël actief zijn: vergeefs zoekt men *S melanocephala norrisae* (april 1979) en *S curruca althaea* (april 1982) die in Eilat gevangen werden. Een waarneming van *Motacilla fava leucocephala* en een vangst van Sardijnse Grasmus *S sarda* ontbreken eveneens. Er wordt in het boek geen onderscheid gemaakt tussen Zilvermeeuw *L argentatus*, Geelpootmeeuw *L cachinnans* en Armeense Meeuw *L armenicus*, en evenmin krijgt de in Israël doortrekkende Cyprische Bonte Tapuit *Oenante (pleschanka) cypriaca* een aparte vermelding.

Lastig is het dat over veel meer plaatsen wordt gesproken dan op het kaartje zijn ingetekend, het ontbreken van enige bronvermelding is simpelweg een misser. Sonofielen, tenslotte, zullen betreuren dat over zang en roep zo weinig wordt gezegd. Niettemin een must voor iedereen met interesse voor de vogels van Israël. DICK MEIJER

recente meldingen

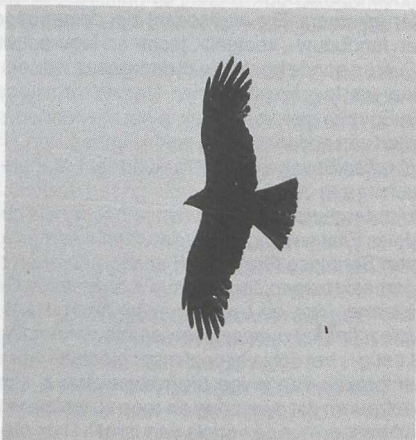
Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat hoofdzakelijk de maanden **april**, **mei** en **juni** 1987. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen hun waarnemingen (en die van anderen) aan ons te melden willen wij hierbij hartelijk bedanken. Zonder hun hulp was dit overzicht minder volledig geweest.

Waarnemers van soorten die beoordeeld worden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna CDNA, wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan de CDNA-archivaris (Rolf de By, Molenstraat 96, 7514 DL Enschede). Hiertoe gelieve men uitsluitend gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren. Deze zijn gratis verkrijgbaar bij Han Blankert (Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden).

DUIKERS TOT VALKEN Tot zeker 8 mei bevond zich een **IJsduiker** *Gavia immer* in de Nederrijn tussen Rhenen U en Opheusden Gld. Een adult in zomerkleed vloog op 21 mei langs Westkapelle Z. De onvolwassen **Geelsnavelduiker** *G. adamsii* bij Eke Ovl werd nog tot 7 april gezien. Vanaf midden mei werden op verschillende plaatsen in Nederland **Woudaapjes** *Ixobrychus minutus* waargenomen. Zo waren er exemplaren in de Vlietlanden Zh, het Harderbroek Fl, de Keersluisplas Fl, de Ooijpolder Gld en voor langere tijd een mooi te bezichtigen adult mannetje bij Alphen aan den Rijn Zh. Op 4 april werd een adulte **Kwak** *Nycticorax nycticorax* waargenomen bij Grafhorst O. De geringde onvolwassen Kwak die van 18 tot 20 mei bij Medemblik Nh verbleef bleek afkomstig uit Burgers Dierenpark te Arnhem Gld. Enkele vorig jaar aldaar uitgebroede vogels zijn dit voorjaar losgelaten in Friesland. Begin mei werd ook een onvolwassen Kwak gezien op Texel Nh. Het is niet bekend of deze vogel geringd was. Verder waren er adulte vogels bij Assenede Ovl op 3 juni en bij Hensies Hg op 7 juni. **Koereigers** *Bubulcus ibis* verbleven op 31 mei en 1 juni bij Grongen Ovl en op 13 juni bij Merkem Wvl en Steenberghe Nb. **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* werden op 1 en 7 mei bij Opheusden, op 14 juni bij Zeebrugge Wvl en vanaf 18 juni bij Doel Ovl gezien. De gehele periode bevonden zich twee **Grote Zilverreigers** *E. alba* in de Oostvaarderplassen Fl. **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden gezien op 24 april bij Opheusden, 25 april in De Kennemerduinen Nh, 26 april en 24 mei

bij Katwijk Zh, 27 en 28 april op Walcheren Z (twee) en 18 en 19 mei te Longchamps Nm. Van begin april tot begin mei werden in Nederland c 40 en in België zeker zes **Ooievaars** *C. ciconia* gemeld. Alleen al op Walcheren Z waren er negen tot 14 op 5 april en zes op 8 mei. Uitzonderlijk laat was de waarneming van zeven **Kleine Zwanen** *Cygnus columbianus*, waaronder vijf onvolwassen vogels, op 27 mei bij Medemblik. Op 18 april werd nog een **Dwerggans** *Anser erythropus* waargenomen bij Gaast Fr. Op 17 april werd er een **Amerikaanse Wintertaling** *Anas crecca carolinensis* geclaimd in de

78 Zwarte Wouw *Milvus migrans*, Knardijk, Flevoland, mei 1987 (Paul Knolle)

Lepelaarsplassen Fl. Een mannetje **Blauwleugeltaling** *A discors* verbleef van 26 april tot 27 mei bij Waddinxveen Zh. Mogelijk was er ook een vrouwtje aanwezig. **Ijseenden** *Clangula hyemalis* werden nog gezien op 12 mei bij Katwijk (twee) en op 18 mei een paartje in de Lauwersmeer Gr. In Nederland werden van begin april tot ver in mei c 25 **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* gezien. De meeste werden tussen 25 en 30 april waargenomen. In het Haaksbergerveen O verbleef er één van 1 tot 18 mei. Zeker 50 **Rode Vrouwen** *Milvus* werden in de periode gemeld, met het grootste deel van de waarnemingen tussen 18 en 25 april. Vooral op 25 april werden veel vrouwen gezien. Zo was er bij Roosteren L een groepje van vijf Rode Vrouwen en één Zwarte. In de omgeving van Epen L verbleven lange tijd enige Rode Vrouwen die er mogelijk gebroed hebben. Zoals gewoonlijk werden er ook in België veel vrouwen gezien. Een melanistisch mannetje **Grauwe Kiekendief** *Circus pygargus* werd op 24 april gezien bij Knokke-Zwin Wvl. Verder waren er Grauwe Kiekendieven in de Lauwersmeer en de Flevo, op 29 april te Heemskerk Nh, 1 mei te Den Helder Nh, 8 mei een paartje bij Hoogersmilde D, 18 mei te Dwingeloo D, 25 mei te Breskens Z en 7 juni op Schiermonnikoog Fr. Bij Marche-en-Famenne Lux verbleef

op 14 april een **Steenarend** *Aquila chrysaetos*. Van eind april tot in mei werd een 20-tal **Visarenden** *Pandion haliaetus* gemeld. Late vogels waren er bij Doetinchem Gld op 21 juni en bij Ankeveen Nh op 4 juli. **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* waren er op 10 april bij Den Helder, 15 april te Brecht A, 18 april te Torgny Lux en te Doel, 22 april te Essen A, 23 april in de Bethunepolder U (twee), 24 april te Amsterdam Nh en Kallo Ovl, 26 april te Knokke-Zwin, Zeebrugge en Hoorn Nh, 1 mei te Harchies Hg, 9 mei te Hoorn, 19 en 20 mei op Terschelling Fr, 23 mei te Dodewaard Gld en langs de Ibiswag Fl, 7 juni op Schiermonnikoog en 21 juni te Dwingeloo.

RALLEN TOT ALKEN **Klein Waterhoenen** *Porzana parva* werden gehoord te Tessenderlo BL op 26 april en te Lier A op 19 mei. Op 9 juni werd een **Kleinst Waterhoen** *P pusilla* ontdekt bij Rhenen U. Vanaf 13 juni waren op deze plek twee roepende exemplaren aanwezig die tot 24 juni gehoord werden. Op 20 juni zou er één in de Ooijpolder gehoord zijn. Bij Retie A was een mogelijk broedgeval van de **Kwartelkoning** *Crex crex*, hetgeen voor België vrij bijzonder is. Op 16 juni was er een **Kraanvogel** *Grus grus* bij de Brienenoordbrug Zh. De eerste **Steltkluut** *Himantopus himantopus* werd op 28 april in Kampina Nb

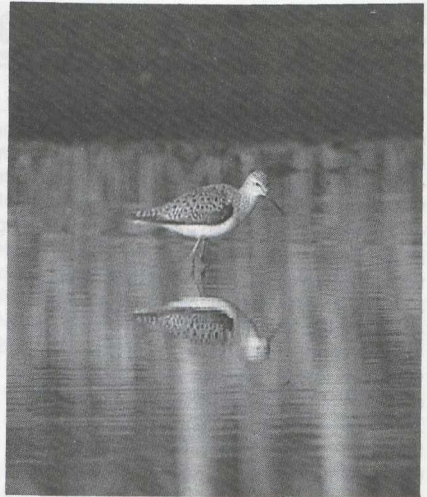
79 Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, Lauwersmeer, Groningen, mei 1987 (Arnoud B van den Berg)

recente meldingen

gezien. Anderen volgden op 1 mei bij het Amstelmeer Nh, van 1 tot 27 mei een paartje in de Oostvaardersplassen, op 10 en 16 mei te Longchamps, van 11 tot 16 mei te Lier, van 19 tot 30 mei één en op 12 juni twee bij het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer, op 24 mei twee bij Zelzate Ovl, van 31 mei tot 5 juni bij Hoorn en op 15 juni te Kallo. Op 28 mei werd een **Steppevorkstaartplevier** *Gla-reola nordmanni* bij Drachten Fr gezien en op 29 mei zat er één in de Lauwersmeer. Al op 18 april werd een **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* gezien op de Rechte Heide bij Goirle Nb. Op 26 april waren er drie aanwezig in de Eemshaven Gr en tot 23 mei zaten er maximaal 20 langs de Ibisweg. De belangstelling voor twee **Sporenkievit** *Hoplopterus spinosus*, die naar later bleek, uit een vogelasiel te Rotterdam Zh ontsnapt waren, leidde tot verhitte reacties in de dagbladpers. De vogels lieten zich van 5 april tot in juni volgen tot in de Flevopolder en Zeeland. De Lauwersmeer had op 29 mei behalve een Steppevorkstaartplevier nog meer te bieden. De eerste **Roodkeelstrandloper** *Calidris ruficollis* (in zomerkleed) voor Nederland deed de vele daar aanwezige steltlopers verbleken. Daarbij waren *c* 20 **Temmincks**

81 Grote Franjepoot *Phalaropus tricolor*, Petten, Noordholland, april 1987 (Hans Roersma)

80 Poelruiter *Tringa stagnatilis*, Den Haag, Zuidholland, mei 1987 (Karel Hoogteyling)

Strandlopers *C temminckii* en drie **Breedbekstrandlopers** *Limicola falcinellus*. Dit voorjaar waren Temmincks Strandlopers — tot ver in het binnenland — in flink aantal aanwezig. De Breedbekstrandlopers in de Lauwersmeer waren aanwezig van 18 mei tot 1 juni. Eind mei verbleef er gedurende een week één bij Tienen B. Op 30 april en 1 mei werd bij Opheusden door verschillende waarnemers een **Poelsnip** *Gallinago media* gezien. **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* waren er op 19 en 20 april bij Randwijk Gld, 22 en 23 april bij Wilp Gld, 26 april te Hoogland U, 5 en 6 mei te Dwingeloo, 6 mei bij Den Haag Zh, 8 en 9 mei in de Keersluisplas, 12 tot 14 mei te Scholen BL en 24 juni te Wijhe O. Op 20 mei liet een **Terekruijer** *Xenus cinereus* zich korte tijd bekijken in de Putten bij Camperduin Nh. Een ander exemplaar verbleef op 13 juni bij Den Haag. Op 19 april was er een **Grote Franjepoot** *Phalaropus tricolor* bij Petten Nh. Op 28 april werd een adult vrouwtje Grote Franjepoot ontdekt bij het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer, alwaar er ook op 9 juni één gezien werd. Op 25 mei zwom er een **Grauwe Franjepoot** *P lobatus* bij Deventer O. Vanaf 26 mei tot 17 juni werden er maximaal vier — alweer — bij het Jaap

82 Franklins Meeuw *Larus pipixcan*, Zundert, Noordbrabant, juni 1987 (René Pop)

Deensgat gezien. Vijf **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* vlogen op 2 mei bij Den Helder en twee op 24 juni bij Camperduin. Op 6 juni was daar al een adulte **Kleinste Jager** *S longicaudus* gezien. In juni en begin juli werden op verschillende plaatsen in het binnenland **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* waargenomen tussen op gemaaid hooiland foeragerende Kokmeeuwen *L ridibundus*. Zo waren er in de Eempolder U vijf en ten zuiden van Zundert Nb maximaal 10 exemplaren. De vogel van de maand was ongetwijfeld de onvolwassen **Franklins Meeuw** *L pipixcan* die op 8 juni bij Nieuwmoer A ontdekt werd en vanaf 13 juni tot in juli in het Belgisch-Nederlandse grensgebied werd gezien. De soort was nieuw voor België en Nederland. Op 28 juni was een adulte **Vorkstaartmeeuw** *L sabini* in zomerkleed aanwezig op Terschelling. Vanaf 12 april was er een adulte **Geelpootmeeuw** *L cachinnans* aanwezig te IJmuiden Nh. Op 26 mei was deze gepaard met een Kleine Mantelmeeuw *L fuscus* en op 4 juni werd

waarschijnlijk een jong in het nest van dit paar gezien. **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* werden gezien begin april te Camperduin, op 15 april bij Westkapelle, 17 april een adult voor de kust bij Den Helder, 24 april twee bij Breskens, 27 mei te Zeebrugge en 28 juni te Scheveningen Zh. De **Lachstern** *Gelochelidon nilotica* die op 24 mei bij Ritthem Z werd gezien, was de enige waarneming van deze soort die ons bereikte. Op 9 mei werd een **Reuzenster** *Sterna caspia* bij Scholen opgemerkt en op 30 juni één bij het Jaap Deensgat. In de Putten bij Camperduin liet op 6 en 7 juni een adulte **Dougalls Stern** *S dougallii* zich door vele waarnemers bewonderen. **Witwangsters** *Chlidonias hybridus* waren er op 24 april bij Lier (twee), 26 april in de Keersluisplas (twee), 30 april, 3 mei, 4 mei (vier) en 25 mei te Harchies, 2 en 3 mei en van 22 tot 26 mei te Blokkersdijk A, 2 mei te Zandvliet A (drie) en Kalmthout A (zes), 11 mei te Scholen, 26 mei bij Hoogkarspel Nh, 30 mei tot 3 juni bij Dwingeloo en 5 juni bij Steenbergen.

83 Dougalls Stern *Sterna dougallii* en Visdieven *S hirundo*, Camperduin, Noordholland, juni 1987
(Arnoud B van den Berg)

Witvleugelsterns *C leucopterus* waren er op 5 mei bij de Vlietlanden, 20 mei op het Bovenwater Fl (twee), 24 mei bij Beerta Gr, 25 mei en 24 juni te Blokkersdijk, 11 juni op Texel, 15 tot 17 juni op Marken Nh en 23 juni te Sint Agatha-Rode B. Van 9 tot 11 mei zwom een adulte **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* in zomerkleed in de haven van Scheveningen.

UILEN TOT GORZEN De laatste melding van een roepende **Ruigpootuil** *Aegolius funereus* bij Grollo D was op 20 mei. Op 13 april werd een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* bij Blokkersdijk gemeld. Vanaf 23 mei werden op verschillende plaatsen langs de kust **Bijeneters** *Merops apiaster* gezien. Op 31 mei werd een groep van 17 exemplaren waargenomen in de Ooijpolder en nadien werden op enkele plaatsen in Friesland nog groepjes gezien. Zo waren er drie tot vijf bij Dokkum Fr op 10 juni en zes bij Giekerk Fr op 11 juni. Op 27 juni werden er nog twee bij Wanne Lk gezien. **Hoppen** *Upupa epops* waren er op 18 en 19 april bij Valkenisse Z, 21 april op Texel, 23 april bij Katwijk, 24 en 25 april op de Maasvlakte Zh, 24 april en 9 mei te Blokkersdijk, 25 april te Moerdijk Nb en Egmond Nh, 25 en 27 april te Geel A, 27 april te IJmuiden en 2 mei bij Harelbeke Wvl. Broedgevallen waren er bij De Panne Wvl en

mogelijk bij Mol A. Op 25 april werd een **Grote Pieper** *Anthus richardi* waargenomen op de Maasvlakte. Er werden veel **Roodkeelpiepers** *A cervinus* waargenomen. Zo waren er op 10 april twee bij Knokke, 17 april bij Katwijk, van 24 april tot 27 mei maximaal vier tussen Neerharen BL en Itteren L, 29 april te Rijkevorssel A, 1 mei op Vlieland Fr, 3 tot 12 mei maximaal vier bij Scholen, 16 mei te Blokkersdijk, 17 mei te Zeebrugge en 18 mei (drie) en 24 mei in de Eemshaven. Alsof het niet op kon dit seizoen bevond zich van 11 tot 15 april een mannetje **Citroenkwikstaart** *Motacilla citreola* bij Harchies. Prompt werden elders bleke Gele Kwikstaarten *M flava* (zogenaamde Knollen) voor Citroenen aangezien. Bij Den Helder werden op 22 april c 200 **Engelse Gele Kwikstaarten** *M f flavissima* geteld. Een defecte **Nachtegaal** *Luscinia megarhynchos* op 18 mei bij Hargen Nh werd door enkele waarnemers voor een Noordse *Luscinia* verstenen. Een op 27 mei in de vroege ochtend langs de Praamweg Fl ontdekte echte **Noordse Nachtegaal** werd alleen 's avonds nog even gehoord. Op 9 juni zat er één op Schiermonnikoog. Op de Maasvlakte werd op 9 mei een mannetje **Roodgesterde Blauwborst** *L svecica svecica* waargenomen. De twee **Cettis Zangers** *Cettia cetti* van Harchies bleven de gehele periode aanwezig. Twee **Waaierstaartriet-**

zangers *Cisticola juncidis* verbleven op 21 juni langs de Schelde bij Bloklersdijk. Op 20 april was er een **Waterrietzanger** *Acrocephalus paludicola* bij Huissen Gld. Van 23 tot 25 mei zong een **Orpheusspotvogel** *Hippolais polyglotta* bij Sint-Lambrechts-Woluwe B en van 8 tot 11 juni zong er één te Oostvoorne Zh. In de duinen bij Scheveningen werd op 27 april een **Brilgrasmus** *Sylvia conspicillata* geclaimd. Op 9 mei werd bij Ritthem een **Baardgrasmus** *S cantillans* waargenomen. Op 23 mei werd er één bij Heist Wvl gevangen. In De Kennemerduinen verbleef er één van 23 tot 26 mei en op 25 mei werd er

- 84 Witwangstern *Chlidonias hybridus*, Harchies, Henegouwen, mei 1987 (Luc Verroken)
 85 Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta*, Oostvoorne, Zuidholland, mei 1987 (René Pop)
 86 Kleine Klapetekster *Lanius minor*, Petten, Noordholland, mei 1987 (Edwin Russer)

één op de Westplaat Zh gevangen. Zingende **Iberische Tjiftjaffen** *P collybita ibericus* waren er op 19 mei bij Meerle A, op 22 mei op Terschelling en van 14 tot 16 juni te Hoorn. Op 26 april werd een mannetje **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* gezien bij Diemen Nh en op 4 en 7 juni was er één op Terschelling. Van 22 tot 25 mei had men in België de kans om een zingend mannetje **Withalsvliegenvanger** *F albicollis* te horen bij Beerze A. Begin mei werd er één gezien in De Kennemerduinen. Behalve losse waarnemingen waren er mogelijke broedgevallen van **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* bij de

87 Roodmus *Carpodacus erythrinus*, mannetje, Den Haag, Zuidholland, juli 1987 (Mike Weston)

Nijkerkerbrug Fl, bij Krimpen aan den IJssel Zh, bij Ooij Gld, bij Eijsden L en bij Harchies. Grote belangstelling kreeg de **Kleine Klap-ekster** *Lanius minor* die van 28 tot 30 mei bij Petten verbleef. Op 18 juni verscheen er één op Schiermonnikoog. Op de Westplaat werd op 28 mei een **Roodkopklauwier** *L. senator* waargenomen. Een adulte **Rose Spreeuw** *Sturnus roseus* werd op 23 juni op Texel gezien. Toen op 26 mei een eerstejaars mannetje **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* bij Lauwersoog Gr opdook, kon niemand vermoeden dat dit het begin was van een ware influx die tot de eerste broedgevallen van deze soort voor Nederland zou leiden. Vanaf die dag werden er enkele 10-tallen

gemeld: op 27 mei op de Maasvlakte, 29 mei in De Kennemerduinen, 26 mei tot 9 juni maximaal vijf op Terschelling, 29 mei tot 1 juni twee tot drie op Vlieland, 29 mei tot in juli minimaal vier op Texel, 31 mei op het Kornwerderzand Fr, 2 juni tot in juli twee op Schiermonnikoog, 6 juni tot in juli maximaal zes bij Den Haag, 10 tot 20 juni maximaal vier bij Katwijk, 12 juni twee bij Lauwersoog, 20 juni bij Bakkum Nh en eind juni/begin juli twee in de Flevo. Broedgevallen werden vastgesteld op Schiermonnikoog en bij Den Haag. Mannetjes **Zwartkopgors** *Emberiza melanocephala* zouden op 17 mei op de Maasvlakte en op 29 mei op Terschelling zijn waargenomen.

Ruud M van Dongen, Leeuwerikstraat 5bis, 3514 CP¹ Utrecht
Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België
Peter W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist

In september 1987 verschijnt:
Cramp: Handbook of the birds of Europe
vol. 5 Larks to Thrushes prijs: ca. f 260,—.
 Reserveer tijdig!

Wristers

**Academische Boekhandel
 en Antiquariaat**

WRISTERS

Guldenstraat 20 (Grote Markt)
 9712 CE Groningen.
 Tel. 050-185218

BEVER ZWERFSPOORT

Een goede tocht begint bij een goede uitrusting

Bij lichtgewicht kampeer-, kano-, bergsport-, wintersport- en expeditie-specialist. Bij Bever Zwerfsport vindt u een enorme keus lichtgewicht tenten (o.a. uit eigen Mentora-atelier; koepeltenten, tentenshow in Den Haag, R'dam, Arnhem). **130** rugzakmodellen;

Slaapzakken - dons van hoge kwaliteit, synthetisch, keus voor iedereen; Wind-regen-warmte-kleding (Tenson, Helly Hansen, Fjällräven); Berg(wandel)schoenen uitsl. topmerken; etc. etc.

DEN HAAG

Calandplein 4
 030-883700

ROTTERDAM

Adm. de Ruyterweg
 010-4134914 L33

UTRECHT

Balijelaan 12
 030-896262

ARNHEM

Utrechtsenstr.5
 085-421989

Zomer / winter-
 katalogus op
 aanvraag.

WOLF TRAIL Avontuur in het spoor van de wolf.

Wolftrail is een nieuwe reisorganisatie die een programma biedt met actieve en avontuurlijke vakanties. Vraag de 2 programma's aan of kom eens langs.

Avontuurlijke vakanties '87: Ardennen, Argentinië, Corsica, Griekenland, Island, etc.

Bergsport- en skiprogramma '87: klimcursussen, tourskiën, bergwandelen.

Calandplein 4, 070-808464 **DEN HAAG**

BEVER BOEK & KAART

Topografische kaarten, boeken, reisverslagen, reisgidsen, klimgidsen, buitensport-tijdschriften. Kom eens rondneuzen of de speciale BB&K-katalogus, f3,- giro 4727680.

DEN HAAG Calandplein 4, 070-885039 (Boekenhoeken in de filialen)

FOCALPOINT

TELEPHONE (ENGLAND)
0606-891098

14 Cogshall Lane, Comberbach, Northwich, Cheshire, England CW9 6BS

LEITZ	£ stg.	KOWA	£ stg.	OPTOLYTH	£ stg.
10x40BAN	460	TSN-1 (45°)	205	TB80 body+20x or	
7x42BA	434	TSN-2	199	30x or 40x lens+case	327
8x40BA	434	TSN-3 (45°)	390	TBS80 (45°)+20x or	
8x32BA	399	TSN-4	382	30x or 40x lens+case	337
10x25BCA	234	eyepieces 20xWA	60	with 20x WWA elp add	28
8x20BCA	215	20x—60x zoom	89		
all include leather pouch!		25x	39		
		40x	41	BUSHNELL	
		case	17	Spacemaster	
NIKON		10x50BWCF	130	zoom+case	169
Fieldscope ED	425			spacemaster	
Fieldscope	234			22xWA+case	150
(incl. 20x+case)		SLIK			
		D2 or 88 B Diamond	60		

Dit zijn onze lage exclusief BTW Exportprijzen.
U bent zelf voor de ter plaatse geldende BTW (VAT) aansprakelijk.

Voor advies van ervaren vogelwaarnemers, die uw behoeften begrijpen, bel vanuit Nederland direct nummer 09 44 606 891098

Wanneer uw uw Mastercard, Access of Visa kaart nummer doorbelt, volgt onmiddellijke verzending. Of stuur ons een wissel in pounds sterling verhoogd met £ 5.— voor porti, verpakking en verzekering.

Doe zaken met Englands verrekijker- en telescopspecialisten.
(Alle prijzen juist tot 15.08.1987)

NATUUR CULTUUR REIZEN

Onze organisatie, ter bevordering van Natuur - Cultuur Reizen, zoekt, vanwege de toegenomen belangstelling een

FREE-LANCE REISBEGELEIDER

voor de begeleiding van specifiek ornithologische excursies naar het buitenland. Van vitaal belang zijn de navolgende kwaliteiten:

- *elementaire kennis van de veld-ornithologie*
- *beheersing van de Engelse taal*
- *organisatorisch vermogen en leidinggevende capaciteiten*
- *ervaring in het vervaardigen van teksten en informatiemateriaal*
- *onderhouden en uitbreiden van onze internationale contacten*
- *het kunnen behartigen van de belangen van een groep gelijk geïnteresseerde Nederlandse passagier(e)s. Improvisatietalent is daarbij uiterst bruikbaar.*

De inschrijving op deze excursies komt merendeels van mensen die de middelbare leeftijd zijn gepasseerd.

Uw schriftelijke reactie wacht een zorgvuldige behandeling. U kunt deze richten aan:

R.J.E. Schaab, Stichting AVICULA,
St. Jobsweg 30, 3024 EJ Rotterdam

dutch birding

editorial address

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (020-235049)

editors

Arnoud van den Berg, Kees Hazevoet (managing editor), Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Hans Schekkerman, Rombout de Wijs

photographic editor

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-4508879)

contributors

Hans Gebuis, Guus Hak, Andreas Helbig, Anthony James, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, René van Rossum, Fred Vogelzang

lay out

Dirk Moerbeek

advertising

Enno Ebels (015-141652)

subscriptions

DFL 30 (Netherlands) or BF 550 (Belgium and Luxembourg) annually. Other countries DFL 40. Postal giro account 41 48 343 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam. Bank account 54 93 32 065 of the ABN Bank (Amsterdam) in the name of Dutch Birding Association. Belgium postal giro account 000-1592468-19 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

For information, subscriptions, changes of address, and complaints, write to: Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Dutch Birding is the quarterly journal of the Dutch Birding Association. It publishes papers and notes on morphology, distribution and movements of birds in the Netherlands and Belgium and elsewhere in the Palearctic Region. It also publishes notes on behaviour of birds.

© Stichting Dutch Birding Association 1987. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2828.

Printed by Rob Stolk BV, Gerard Doustraat 16, 1072 VP Amsterdam

dutch birding

jaargang 9 nummer 3 september 1987 volume 9 number 3 September 1987

artikelen

- 85 Influx of Kittlitz's Sand Plover in Israel in 1986-87 *Hadoram Shirihai & Arnoud B van den Berg*
89 Terekruiters in Nederland en Europa *Karel A Mauer & Edward J van IJzendoorn*
99 Audouin's Gull in southwestern Palearctic *W (Ted) Hoogendoorn & Ed J Mackrill*
108 Maskergors te Westenschouwen in november 1986 *Leen van Ree & Arnoud B van den Berg*

mystery photographs

- 113 Mystery photograph 24: Audouin's Gull *Ed J Mackrill*

mededelingen

- 115 Stellers Eider op Schiermonnikoog in april 1986 *Ronald P Sinoo*
118 Stellers Eider bij Lelystad in januari 1987 *C J (Kees) Hazevoet & Edward J van IJzendoorn*
119 Opnieuw Kleine Trappen in Nederland *Peter de Knijff*
120 Brown-headed Gull in Israel in May 1985 *Hadoram Shirihai, Anders Jonsson & Nina Sebba*
122 Noordse Stern in onvolwassen kleeed te Harlingen *Joop Jukerna*
123 Birds records in Georgian SSR *Petri Hottola*

brieven

- 124 Winter breeding of Night Heron in Europe *Ed J Mackrill*
124 Moulting and identification of South Polar Skua *Klaas J Eigenhuis*
125 Prominence of supercilium in Treecreeper *Arnoud B van den Berg*

varia

- 126 Aalscholver en Kuifaalscholver *Redactie*

dba-nieuws

- 130 25% korting op *British Birds*

recensies

- 130 *Avifauna der DDR* by D von Knorre *Andreas J Helbig*
131 *Birdwatching in Britain* door Nigel Redman & Simon Harrap *Annelies Römer*
131 *Migrateurs et hivernants 1 & 2* door Claude Chappuis *C J Hazevoet*
132 *Seabirds of the world: a photographic guide* door Peter Harrison *Hans Schekkerman*
133 *The birds of Israel* door Uzi Paz *Dick Meijer*

recente meldingen

- 134 Recente meldingen: april, mei & juni 1987 *Ruud M van Dongen, Gerald Driessens & Peter W W de Rouw*

tekeningen

- 85 Kittlitz's Sand Plover *Charadrius pecuarius* (*Killian Mullarney*)
89 Terek Sandpiper *Xenus cinereus* (*Karel A Mauer*)
99 Audouin's Gull *Larus audouinii* (*Matti Kapanen*)
-